

และจัดเตรียมวัตถุดิบ อนุกรรมการด้านการเงินการบัญชี อนุกรรมการกำกับติดตามคุณภาพอาหาร อนุกรรมการบูรณาการอาหารกลางวันกับการเรียนการสอน อนุกรรมการติดตามประเมินผล โครงการตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

3) วางแผนการดำเนินงาน เพื่อให้โครงการส่งผลต่อกลุ่มเป้าหมายโดยตรงและให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ สถานศึกษาจึงควรได้จัดการให้มีการวางแผนเพื่อดำเนินการในสิ่งต่อไปนี้

3.1) กำหนดแนวทางดำเนินงาน กลุ่มเป้าหมาย

3.2) การเลือกสรรรูปแบบการดำเนินงานที่สอดคล้องกับแนวทาง และการดูแลกลุ่มเป้าหมายได้ตามที่กำหนด

3.3) การใช้จ่ายงบประมาณให้พอเพียงตลอดปี

3.4) การจัดทำรายการอาหารเพื่อให้โรงเรียนมีอาหารที่มีคุณค่าและเหมาะสมตามฤดูกาล และราคาประหยัด

3.5) วางแผนดำเนินงานและการบริหารบุคลากร ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

3.6) วางแผนการสอนกับกระบวนการจัดทำอาหารกลางวัน

3.7) เชื่อมโยง ประสานการดำเนินงานกับโครงการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องการผลิต วัตถุดิบป้อนโครงการอาหารกลางวัน

3.8) ประชาสัมพันธ์โครงการ อันจะส่งผลต่อการระดมทุนและความช่วยเหลือ สนับสนุนโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน

3.9) วางแผนการประเมินผลและการรายงานข้อมูล

3.10) เสนอแผนงาน โครงการให้คณะกรรมการ โรงเรียนพิจารณาให้ความเห็นชอบ และอนุมัติการดำเนินงาน

4) ดำเนินการตามแผนที่วางไว้

4.1) ชี้แจงให้ทุกฝ่ายเห็นความเห็นสำคัญและเข้าใจนโยบายเป้าหมายของการจัดโครงการอาหารกลางวัน เพื่อขอความร่วมมือจากกลุ่มบุคคลอาชีพต่าง ๆ ในการให้ความ สนับสนุน ค้ำหนุน วัสดุงานครัว วัสดุการเกษตร และแรงงานในการประกอบอาหาร ซึ่งจะช่วยให้โครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนดำเนินไปด้วยความราบรื่น ช่างยืนแทะบรรลุดตามเป้าหมาย ที่วางไว้

4.2) ดำเนินงานตามแผนที่วางไว้เพื่อให้โครงการดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย โรงเรียนต้องคำนึงถึงส่วนประกอบต่าง ๆ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ การจัดบริการ การประกอบอาหาร การบริหารจัดการ การสุขาภิบาลอาหาร และรูปแบบการจัดอาหารกลางวัน เป็นต้น

### 5) การประเมินผลโครงการ

โรงเรียนควรประเมินการดำเนินโครงการ เช่น

5.1) โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมเสริม สนับสนุนหรือบูรณาการกับกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่ออาหารกลางวันหรือไม่ มากน้อยเพียงใด โครงการอะไรบ้างที่ดำเนินการ

5.2) ชุมชนมีส่วนร่วมหรือให้การสนับสนุนในการจัดโครงการอาหารกลางวันหรือไม่

5.3) จัดอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการหรือไม่

5.4) นักเรียนที่มีภาวะโภชนาการ นักเรียนขาดแคลนได้รับประทานอาหารกลางวันครบ 200 วัน หรือไม่

5.5) การเจริญเติบโตของนักเรียน มีพัฒนาการด้านน้ำหนัก ส่วนสูงเป็นตามเกณฑ์มาตรฐานกระทรวงสาธารณสุขหรือไม่

5.6) นักเรียนมีความสุขนิตยที่สีในการรับประทานอาหารเช้าหรือไม่

5.7) อื่น ๆ ตามความเหมาะสม

กระทรวงศึกษาธิการ,สำนักงานโครงการอาหารกลางวัน (2544 : 29) ได้ระบุอีกว่าการประเมินผลโครงการ ควรประเมินให้ครอบคลุมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) ปัจจัยในการดำเนินงาน ได้แก่ งบประมาณ บุคลากร ทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่

2) กระบวนการในการดำเนินงาน ได้แก่ รูปแบบการดำเนินงาน การบริหารจัดการ

3) ผลการดำเนินงานโครงการ ได้แก่ จำนวนนักเรียนที่ได้รับการบริการ จำนวนนักเรียนที่มีภาวะทุพโภชนาการ ฯลฯ

4) ผลกระทบของโครงการทั้งทางค่านิยมและด้านลบ ที่มีต่อนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชน นอกจากนี้ควรได้ศึกษาถึงปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางแก้ไข เพื่อที่จะได้นำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาปรับปรุงวางแผนการดำเนินงานโครงการให้บรรลุผลและเกิดประโยชน์สูงสุด

6) การรายงาน การรายงานเป็นขั้นตอนหนึ่งของการดำเนินงานที่มีความสำคัญยิ่งเนื่องจากเป็นขั้นตอนที่แสดงถึง การเคลื่อนไหวของสภาพปัญหาทางโภชนาการของนักเรียนและปัญหาการดำเนินงานโครงการอื่น ๆ ให้หน่วยงานต้นสังกัด ผู้บริหาร บุคลากร ในโรงเรียน และชุมชน ได้ทราบ เพื่อเป็นเหตุผลได้รับการสนับสนุน ส่งเสริมการดำเนินงานโครงการของโรงเรียน และเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการรายงานของโรงเรียน ควรดำเนินการรายงานข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกัโครงการ ตามเวลาที่กำหนดในปฏิทิน และควมแบบรายงาน ดังต่อไปนี้

6.1) การรายงานเรื่องการเงิน สำหรับเงินคอกผลกองทุน โรงเรียนจะต้องรายงาน รายรับ – รายจ่าย รายไตรมาส ตามแบบรายงานที่กำหนด

6.2) การรายงานข้อมูล

6.2.1) ข้อมูลจำนวนนักเรียนที่มีปัญหาทางโภชนาการ โดยการทำการสำรวจ รวบรวมและสรุปตามแบบรายงานที่กำหนด

6.2.2) รายงานผลการดำเนินงานโครงการตามแบบรายงานที่กำหนด

จากหลักการจัดโครงการอาหารกลางวันดังกล่าวพอสรุปได้ว่า การจัดโครงการอาหาร กลางวันนั้น ผู้บริหารโครงการจะต้องมีการดำเนินการ ศึกษาสำรวจข้อมูล แล่งตั้งคณะกรรมการ ดำเนินโครงการ ประชุมผู้ปกครอง ครู นักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้อง การดำเนินงานตามโครงการ และประเมินผลโครงการและรายงานผล และส่วนที่สำคัญก็ คือ จะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ ที่เกิดขึ้นกับตัวเด็กนักเรียนเป็นสำคัญ

#### 6.4 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนเพื่ออาหารกลางวัน

หลักการและแนวทางการดำเนินงานตามขั้นตอนที่ได้กล่าวมาแล้ว ในขั้นการดำเนินงาน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530 : 32-43) มุ่งเน้นให้กิจกรรมอาหารกลางวัน เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเรียนรู้การสอนกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ เรื่องงานบ้านและ งานเกษตร และให้บูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้การสอนกับกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ มาสัมพันธ์กัน ให้มากที่สุด วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนแบบนี้ เรียกว่า หน่วยการสอนแบบบูรณาการ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนเพื่ออาหารกลางวันให้ได้ผลดี นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และ โรงเรียนมีผลผลิตที่สามารถนำมาประกอบอาหารให้นักเรียนได้รับประทานอาหารอย่างเพียงพอ ควรดำเนินการตามขั้นตอน ต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การเตรียมผลผลิต เป็นขั้นตอนที่ได้มาซึ่งวัตถุดิบที่จะนำไปประกอบอาหาร ขั้นตอนนี้มีกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพเป็นแกนกลาง โดยนำกลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ มา บูรณาการ เช่น กลุ่มทักษะ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ซึ่งดำเนินการดังนี้

กลุ่มทักษะ (ภาษาไทย) ให้กิจกรรมการเรียนรู้การสอนเกี่ยวกับการอภิปราย และจดบันทึกรายงานในเรื่องการปลูกพืช

กลุ่มทักษะ (คณิตศาสตร์) ใช้ความรู้ในเรื่องรูปทรงเรขาคณิต การวัดมาตราต่าง ๆ และการคำนวณพื้นที่ เป็นต้น

กลุ่มประสบการณ์ชีวิต ใช้ความรู้ในเรื่องการเจริญเติบโตของพืช การขยายพันธุ์พืช เพื่อเตรียมนำไปปลูกในแปลง เป็นต้น

กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย สิกินทรีย์ให้ความรับผิดชอบในหน้าที่ ความอดทน และการทำงานกลุ่ม เป็นต้น

ขั้นที่ 2 การเตรียมอาหาร เป็นขั้นตอนในการเตรียมรายการอาหาร โดยคำนึงถึงคุณค่าทางอาหารตามหลักโภชนาการ และเลือกเตรียมส่วนประกอบให้เหมาะสมกับจำนวนสมาชิก รวมทั้งการจัดเตรียมภาชนะและสถานที่เพื่อใช้ในการประกอบอาหาร ในขั้นตอนนี้มี

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเป็นแกนกลาง และนำกลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ มาบูรณาการ เช่น

กลุ่มวิทยาศาสตร์ ใช้ความรู้ในเรื่องการชั่ง ตวง วัด ทำบัญชี เป็นต้น

กลุ่มทักษะ (ภาษาไทย) ใช้กิจกรรมการเรียนรู้การสอนในทักษะการเขียน และการจดบันทึก เป็นต้น

กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย สิกินทรีย์ให้ความรับผิดชอบในหน้าที่ ความอดทน และการทำงานกลุ่ม เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การประกอบอาหาร ในขั้นตอนนี้มีกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพเป็นแกนกลางและนำกลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ มาบูรณาการ เช่น

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ใช้ความรู้ในเรื่องอาหารหลัก 5 หมู่ การประกอบอาหารโดยคำนึงถึงความสะอาด ความปลอดภัย และคุณค่าอาหาร เป็นต้น

ขั้นที่ 4 การรับประทานอาหาร เป็นขั้นตอนในการฝึกความมีระเบียบในการเข้าแถว มารยาทการรับประทาน การจัดสถานที่สำหรับรับประทาน อาหาร สุขนิสัยหลังรับประทาน อาหาร ซึ่งเป็นกิจกรรมการเรียนรู้การสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย

ขั้นที่ 5 การเก็บและล้าง ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนในการทำความสะอาดสถานที่ ภาชนะ และเก็บให้เป็นระเบียบ เป็นต้น ในขั้นตอนนี้มีกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพเป็นแกนกลาง และนำกลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ มาบูรณาการ เช่น

กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ใช้กิจกรรมการเรียนรู้การสอนในการจัดการแบ่งกลุ่ม แบ่งงานความรับผิดชอบ เป็นต้น

ขั้นที่ 6 การจัดการ ขั้นตอนนี้เป็นการนำความรู้จากกิจกรรมสหกรณ์ในเรื่องการซื้อขาย การลงบัญชี การคิดต้นทุน กำไร และการแบ่งงานความรับผิดชอบโดยใช้ขบวนการกลุ่ม ในขั้นตอนนี้มีกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพเป็นแกนกลาง และนำกลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ มาบูรณาการ เช่น

กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ใช้ความรู้ในเรื่องการเพาะปลูก เพื่อให้ได้มาซึ่งผลผลิต การเลี้ยงสัตว์ และการนำเข้าสู่กิจกรรมสหกรณ์ เป็นต้น

กลุ่มทักษะ (คณิตศาสตร์) ใช้ความรู้เรื่องการคำนวณ การคิดต้นทุน การขาย และการปันผลกำไร เป็นต้น

ขั้นที่ 7 การถนอมอาหาร เป็นกิจกรรมที่ปฏิบัติตั้งแต่การประกอบอาหาร การเก็บและล้าง ในขั้นตอนนี้มีกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพเป็นแกนกลาง และนำกลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ มาบูรณาการ เช่น

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ใช้ความรู้ในเรื่องการใช้สารเคมี สารละลาย และความร้อน เป็นต้น

กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ใช้ความรู้เรื่องความประณีต และศิลปะปฏิบัติ เป็นต้น

กลุ่มทักษะ (คณิตศาสตร์) ใช้ความรู้เรื่องการชั่ง ตวง กิจรภา คำนวณ และราคาจำหน่าย เป็นต้น

สรุปได้ว่า การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา จะประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ นั้น โรงเรียนควรมีความพร้อมด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งที่โรงเรียนควรให้ความสำคัญเป็นพิเศษ คือ กระบวนการดำเนินงาน 7 ขั้นตอน ที่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนด อันได้แก่ การเตรียมผลผลิต การเตรียมอาหาร การประกอบอาหาร การรับประทานอาหาร การเก็บและล้าง การจัดการ และการถนอมอาหาร ในการดำเนินงานทั้ง 7 ขั้นตอน ได้นั้นให้นักเรียนลงมือปฏิบัติเองเพื่อให้มีประสบการณ์เกิดการเรียนรู้ เกิดทักษะและมีลักษณะตามที่พึงประสงค์ โดยครูเป็นผู้ให้คำแนะนำ และควบคุม ตามความเหมาะสมและความสามารถของนักเรียน

## 6.5 รูปแบบการจัดโครงการอาหารกลางวัน

วิธีการจัดอาหารกลางวันของโรงเรียน มีหลากหลายวิธี ตามความเหมาะสมของสภาพแต่ละโรงเรียน เช่น

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา (2544 ข : 13 ) ได้กำหนดรูปแบบการจัดโครงการอาหารกลางวัน คล้ายกับ สำนักงานโครงการอาหารกลางวัน (2544 : 3) ซึ่งได้กำหนดรูปแบบไว้ดังนี้

- 1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มอบให้โรงเรียนดำเนินการ

1.1) ให้นักเรียนห่อข้าวมาจากบ้าน โรงเรียนจัดทำกับข้าวเสริมให้

1.2) โรงเรียนจัดทำอาหารกลางวันบริการฟรีให้กับนักเรียนในโครงการอาหารกลางวัน และจำหน่ายราคาถูกให้กับนักเรียนที่มีความพร้อมในการดูแลตนเองได้

1.3) โรงเรียนใช้วิธีการจัดอาหารโดยใช้ครัวกลาง (ศูนย์ผลิตอาหาร) เป็นวิธีที่ให้โรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียงกัน รวมกลุ่มประกอบอาหารที่โรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่ง แล้วขนส่งอาหารสำเร็จให้กับโรงเรียนเครือข่าย

1.4) วิธีการจัดบริการอาหารกลางวันโดยให้พ่อค้าแม่ค้านำอาหารมาจำหน่ายในราคาถูก สะอาด ถูกหลักอนามัยและอาหารมีคุณค่าทางโภชนาการ

2) แบบผสมผสาน เป็นการจัดอาหารกลางวันที่มีองค์กรบริหารปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการส่วนหนึ่งและโรงเรียนดำเนินการส่วนหนึ่ง โดยการลงมติเห็นชอบทั้งสองฝ่าย

3) ขอความร่วมมือสนับสนุนจากชุมชน โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนในรูปแบบที่หลากหลาย ได้แก่

3.1) จัดกลุ่มแม่บ้านหมู่บ้านเวียนมาประกอบอาหารให้นักเรียน

3.2) จัดกิจกรรมเพื่อถวายเป็นกุศล โดยการจัดตั้งกองทุนมูลนิธิ เพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน

3.3) จัดงานวันภคกรเพื่อจำหน่ายผลผลิตให้แก่ชุมชน แล้วนำรายได้มาเป็นทุนหมู่บ้านจัดอาหารกลางวัน

3.4) ขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.) ของศกการกุศล และมูลนิธิ

กระทรวงศึกษาธิการ,สำนักงานโครงการอาหารกลางวัน (2544 :10) ได้กำหนดให้โรงเรียนสามารถเลือกวิธีดำเนินการได้หลากหลายรูปแบบตามความเหมาะสมของโรงเรียน ดังนี้  
รูปแบบที่ 1 โรงเรียนประกอบการเอง

- 1) ครูและลูกจ้างจัดทำ
- 2) ครูและนักเรียนจัดทำ
- 3) ครู นักเรียน ผู้ปกครอง จัดทำ
- 4) ประชาอาสา
- 5) จ้างบุคคลภายนอกเข้ามาประกอบอาหาร
- 6) จัดซื้ออาหาร

รูปแบบที่ 2 ศูนย์ผลิตอาหารในโรงเรียนประถมศึกษา

รูปแบบที่ 3 จัดจ้างเอกชนดำเนินการ

สำหรับ สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530: 25-29) ได้กำหนดรูปแบบไว้ 4 รูปแบบ ดังนี้

1) รูปแบบเพิ่มเติม เป็นรูปแบบการจัดอาหารกลางวันให้นักเรียนนำอาหารมาจากบ้านแล้วทางโรงเรียนจัดทำอาหารกลางวัน (กับข้าว) หรืออาหารหวาน (ขนม) เพิ่มเติมให้ทุกวัน เพื่อให้ นักเรียนได้รับประทานอาหารที่มีคุณค่าตามหลักโภชนาการและได้รับสารอาหารครบถ้วน เช่น วิธีการ ให้นักเรียนนำข้าวและอาหารแห้งมาจากบ้าน โรงเรียนจัดอาหารประเภทแกง และ ผักผักเพิ่มเติม เป็นต้น โดยแยกให้นักเรียนเป็นกลุ่ม โรงเรียนจะแลกเปลี่ยนอาหารซึ่งกันและกัน หรือโรงเรียนจะจำหน่ายอาหาร ให้กับนักเรียนในราคาถูกก็ได้ แล้วจัดอาหารส่วนหนึ่งแบ่งปันให้นักเรียนที่ขาดแคลนได้มีอาหารกลางวันรับประทานด้วย

2) รูปแบบอาหารจานเดียว เป็นรูปแบบการจัดอาหารกลางวัน ที่โรงเรียนทั่วไปสามารถดำเนินการได้ เนื่องจากราคาถูก ปรกอบง่าย และมีคุณค่าทางอาหารครบถ้วน เป็นรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการจัดสลับกับรูปแบบอื่น ๆ เพราะบางครั้งนักเรียนอาจเบื่อข้าว โรงเรียนก็ทำอาหารจานเดียวแทน ซึ่งมีให้เลือกหลายชนิด เช่น ขนมจีนน้ำยา ก๋วยเตี๋ยวราดหน้า ก๋วยเตี๋ยวน้ำแห้ง ก๋วยจั๊บ ก๋วยเตี๋ยวลูกชิ้น บะหมี่น้ำ-แห้ง ข้าวผัด ข้าวตุกุกะปิ ข้าวราดแกง ข้าวมันไก่ ข้าวขาหมู ฯลฯ

3) รูปแบบอาหารชุด เป็นรูปแบบการจัดอาหารกลางวันที่สมบูรณ์ที่สุดทั้งปริมาณ และคุณค่าทางโภชนาการ ประกอบด้วยข้าว กับข้าว และขนมหรือผลไม้ รูปแบบนี้ ให้นักเรียนแจ้งความประสงค์ รับประทานเป็นรายเดือน ซึ่งโรงเรียนจะทราบจำนวนที่แน่นอน เพื่อโรงเรียนจะได้เตรียมอาหารได้เหมาะสมกับจำนวนนักเรียนซึ่งรูปแบบนี้เหมาะสมกับโรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่่มาก สามารถดำเนินการอาหารกลางวันได้ดีกว่าทุกรูปแบบ

4) รูปแบบประสม เป็นรูปแบบการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนที่มีตั้งแต่หนึ่งรูปแบบขึ้นไป เพื่อดำเนินการโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน เช่น วันจันทร์ นักเรียนนำข้าวและอาหารมาโรงเรียน แกงส้ม ผักรวม (รูปแบบเพิ่มเติม) วันอังคาร นักเรียนนำข้าวและอาหารมาโรงเรียน ผักคะน้ากับหมู (รูปแบบเพิ่มเติม) วันพุธ โรงเรียนทำก๋วยเตี๋ยวผัดราดหน้า (รูปแบบอาหารจานเดียว) หรือทางโรงเรียนจะดำเนินการ โดยให้นักเรียนรับประทานอาหารชุดเป็นรายเดือน และนักเรียนบางส่วนซื้อข้าวราดแกง หรือก๋วยเตี๋ยวที่โรงเรียนจำหน่าย ซึ่งมีทั้งรูปแบบอาหารชุด และอาหารจานเดียว สลับกันไป ซึ่งนอกจากทั้งสามรูปแบบที่กล่าวข้างต้น ถ้าโรงเรียนนำมาจัดโดยสลับวันกันเราเรียกการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนแบบนี้ว่า รูปแบบประสม

สรุปสาระสำคัญได้ว่า การจัดหาอาหารกลางวันให้กับนักเรียน โรงเรียนสามารถที่จะเลือกจัดในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือหลายรูปแบบพร้อมกันได้ตามความเหมาะสมของแต่ละโรงเรียน โดยคำนึงถึงสภาพเศรษฐกิจและท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของนักเรียน บุคลากรในโรงเรียน และผู้ปกครอง ความประหยัด ปลอดภัย มีคุณภาพ และได้คุณค่าอาหารครบถ้วนตามหลักโภชนาการ

## 6.6 บทบาทหน้าที่ขององค์กรและคณะบุคคลที่เกี่ยวข้อง

กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานโครงการอาหารกลางวัน (2544 : 4-11) ได้ระบุถึงบทบาทหน้าที่แห่งพระราชบัญญัติกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2535 กำหนดให้องค์กร คณะบุคคล และหน่วยงานต่าง ๆ มีบทบาทหน้าที่ที่ร่วมกันดำเนินการกิจให้บรรณเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัตินี้ ดังนี้

1) คณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งมีปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธานและกรรมการอีก 12 คน โดยมีเลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเป็นกรรมการและหัวหน้าที่เป็นเลขานุการ คณะกรรมการชุดนี้มีหน้าที่กำหนดหลักเกณฑ์แนวทางในการส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนาโครงการตามวัตถุประสงค์ พิจารณาจัดสรรงบประมาณทั้งเงินอุดหนุนและเงินคอกองทุน ประสานสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการควบคุม ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติ

2) สำนักงานโครงการอาหารกลางวัน ซึ่งคณะกรรมการบริหารกองทุนฯ กำหนดให้เป็นหน่วยงานเลขานุการ โดยมีเลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นเลขานุการ คณะกรรมการ เลขานุการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงจัดตั้งสำนักงานโครงการอาหารกลางวันขึ้นเป็นส่วนหนึ่งของกองนโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยมีบทบาทหน้าที่ดังต่อไปนี้

2.1) วางแผน แนวทางและกำหนดมาตรการเพื่อส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาโครงการอาหารกลางวัน

2.2) วิจัยเพื่อพัฒนาโครงการอาหารกลางวัน

2.3) สนับสนุนส่งเสริมการสร้างวิสัยและกำลังใจหน่วยงานผู้ปฏิบัติ

2.4) ดำรวจ รวบรวม วิเคราะห์ และรายงานข้อมูลของทุกสังกัดเพื่อขอจัดตั้งและจัดสรรงบประมาณโครงการอาหารกลางวัน



2.5) ประชาสัมพันธ์ ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐและเอกชน เพื่อสร้างความเข้าใจในโครงการและเพื่อระดมทรัพยากรสำหรับการดำเนินงานให้บรรลุผลตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติกองทุนฯ

2.6) นิเทศ ติดตาม ประเมินผล รวบรวม และวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของแต่ละสังกัดเสนอต่อคณะกรรมการการบริการกองทุนฯ

2.7) ปฏิบัติและดำเนินงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

3) สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ มีบทบาทหน้าที่ตามระเบียบคณะกรรมการการบริหารกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาว่าด้วย การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจัดหาผลประโยชน์ของกองทุน ตามระเบียบว่าด้วยกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2535 กำหนดไว้ดังนี้

3.1) ขอจัดตั้ง ชี้นำงบประมาณและขออนุมัติเงินประจำงวด สำหรับโครงการอาหารกลางวัน ต่อสำนักงบประมาณ

3.2) แจ้งรายละเอียดการจัดสรรพร้อมใบอนุมัติเงินประจำงวดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด

3.3) ดำเนินการขออนุมัติโอนเงินคอกผลกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.4) รายงานการรับจ่ายเงินกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาให้สำนักงานโครงการอาหารกลางวัน รวมทั้งควบคุมดูแลการใช้จ่ายเงินให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

3.5) ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายและเห็นสมควร

4) ส่วนราชการต่าง ๆ ที่มีโรงเรียนจัดการศึกษาภาคบังคับอยู่ เช่น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรมการศาสนา กรมการศึกษานอกโรงเรียน กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน กรมการปกครอง และกรุงเทพมหานคร มีบทบาทดังนี้

4.1) กำหนดนโยบาย หลักเกณฑ์ เพื่อการจัดสรรงบประมาณค่าอาหารกลางวันให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เป้าหมาย วางแผนปฏิบัติการ ให้สอดคล้องตามพระราชบัญญัติกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2535 ให้แก่หน่วยงานในสังกัด

4.2) สนับสนุน ส่งเสริม ช่วยเหลือ และกระตุ้นการดำเนินงานโครงการของหน่วยงานในสังกัด

4.3) ประสานงานและประชาสัมพันธ์ขอรับการสนับสนุนด้านการเงินเทคนิคและ

วิธีการจากหน่วยงานของรัฐและเอกชน เพื่อพัฒนาโครงการฯ ไปสู่รูปแบบพอเพียงและยั่งยืน

4.4) นิเทศ ติดตาม กำกับ ดูแล การดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานอื่น และภายในหน่วยงาน เพื่อกำกับดูแลโรงเรียนและหน่วยงานที่รับผิดชอบ

4.5) รวบรวม วิเคราะห์สรุปข้อมูลจำนวนนักเรียนและการดำเนินงาน โครงการ รายงานต่อคณะกรรมการบริหารกองทุนฯ เพื่อขอพิจารณาอนุมัติการจัดสรร

4.6) ปฏิบัติและดำเนินงานอื่น ๆ ตามที่เห็นสมควรและได้รับมอบหมาย

5) หน่วยงานระดับจังหวัด การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในระดับจังหวัด หน่วยงานที่เป็นองค์กรหลัก ทำหน้าที่รับผิดชอบ มี 4 องค์กร ดังนี้ คือ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ที่ทำการปกครองจังหวัด และกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดน มีบทบาทหน้าที่แตกต่างกัน ดังนี้

5.1) การประสานงานการเบิกจ่ายเงินให้กับทุกหน่วยงานและดูแลสนับสนุน ประสานงานในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และกรมศาสนา

5.2) วางแผนงานและดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในสังกัดของตนเอง โดยดำเนินงานให้สอดคล้องกับนโยบาย และมาตรการการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันที่ได้ระบุไว้ในพระราชบัญญัติกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2535 โดยอาจดำเนินการในรูปแบบคณะกรรมการหรือรูปแบบอื่นตามความเหมาะสม

5.3) ดำรวจ รวบรวม สรุปและรายงานข้อมูลต่าง ๆ ของสังกัด เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนนักเรียนที่มีภาวะทุพโภชนาการและจำนวนนักเรียนขาดแคลน ข้อมูลรายงานการจัดสรร ฯลฯ เพื่อคืนสังกัดรวบรวมสรุปข้อมูลส่งสำนักงานโครงการอาหารกลางวันต่อไป

5.4) ส่งเสริม สนับสนุน และกระตุ้นให้หน่วยงานระดับจังหวัด จัดกิจกรรมเชิดชูเกียรติแก่โรงเรียนที่จัดกิจกรรมดีเด่น เพื่อส่งเสริมขวัญและกำลังใจ รวมทั้งขอความร่วมมือจากภาคเอกชน และองค์กรอื่น ๆ ทั้งนี้ เพื่อให้โครงการประสบผลสำเร็จสูงสุด

5.5) จัดให้มีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่โครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนให้เป็นที่ยู้จักของชุมชน

5.6) นิเทศ ติดตาม กำกับ การดำเนินงานของโรงเรียนในสังกัดหรือ ในการดูแล และรายงานผลการดำเนินงาน

5.7) ดำเนินงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

6) หน่วยงานระดับอำเภอ หน่วยงานที่เป็นองค์กรหลักในการดำเนินงานในระดับนี้มี 3 องค์กร คือ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ สำนักงานศึกษาธิการอำเภอ/กิ่งอำเภอ และสำนักงานเทศบาล โดยมีแนวทางการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

6.1) แต่งตั้งคณะทำงาน เพื่อทำหน้าที่ประสานการดำเนินงานต่าง ๆ ระหว่าง จังหวัด โรงเรียน และศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดหรือมัสยิด

6.2) ให้ความรู้ และคำปรึกษาในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของ โรงเรียน ให้เป็นไปตามระเบียบ แนวปฏิบัติต่าง ๆ

6.3) รวบรวมข้อมูล และจัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามกำหนดเวลา

6.4) นิเทศ ติดตาม กำกับโรงเรียนในการจัดบริการอาหารกลางวัน แบบบูรณาการ โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน และโครงการสนับสนุนอื่น ๆ โดยเน้นทั้งด้านปริมาณ นักเรียนที่จะได้รับบริการและคุณค่าทางโภชนาการของอาหาร

6.5) ประชาสัมพันธ์โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนให้แพร่หลายและจัดหา ทุนสนับสนุนโรงเรียน

6.6) ดำเนินงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย

7) สถานศึกษา เป็นหน่วยงานที่อยู่ใกล้ชิดนักเรียนที่สุด เป็นหน่วยปฏิบัติการและ แก้ไขปัญหา เพื่อให้ บรรลุเจตนารมณ์ตามพระราชบัญญัติสอดคล้องกับประชาชนและท้องถิ่น จึงมี บทบาทหน้าที่ ที่หลากหลายดังนี้

7.1) การสำรวจข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน การเก็บรวบรวมข้อมูล เป็น ขั้นตอนเบื้องต้นเพื่อให้ได้ข้อมูล สภาพที่เป็นอยู่ ณ

ปัจจุบัน สภาพปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานที่ผ่านมา รวมทั้งข้อมูลสำคัญอื่น ๆ ซึ่งจำเป็น สำหรับการวางแผนจัดทำโครงการซึ่งได้แก่

7.1.1) นักเรียนกลุ่มเป้าหมาย

7.1.1.1) จำนวนนักเรียนที่มีภาวะทุพโภชนาการ

7.1.1.2) จำนวนนักเรียนขาดแคลนที่สมควรได้รับความช่วยเหลือ

7.1.2) นักเรียนกลุ่มอื่น เช่น

7.1.2.1) นักเรียนที่นำอาหารมาจากบ้าน

7.1.2.2) นักเรียนที่มีเงินมาซื้ออาหารรับประทาน

7.1.3) บุคลากร กลุ่มบุคคลที่จะให้ความช่วยเหลือโครงการอาหารกลางวันซึ่ง อาจได้แก่

7.1.3.1) บุคลากรในโรงเรียน เช่น ครู ภารโรง นักเรียน

7.1.3.2) บุคลากรหรือกลุ่มบุคคลจากภายนอก พระสงฆ์ เจ้าหน้า ที่ สาธารณสุข เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน ตัวแพทย์อำเภอ เป็นต้น

7.1.3.3) องค์กรหรือกลุ่มบุคคล เช่น กรรมการโรงเรียน

กลุ่มผู้เกษียณกร กลุ่มแม่บ้าน เป็นต้น

7.1.4) ขุนในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน อาจได้จาก

7.1.4.1) งบประมาณจากหน่วยต้นสังกัด จัดสรรไว้ในหมวดเงิน  
อุดหนุน และส่วนที่เป็นคอกผลของกองทุน

7.1.4.2) มูลนิธิต่าง ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น

7.1.4.3) ผู้บริจาค เช่น การบริจาคของผู้มีจิตศรัทธา บริษัท ห้างร้าน  
สมาคม และชมรมต่าง ๆ เป็นต้น

7.1.4.4) โรงเรียนจัดหาเอง ได้แก่ การจัดชุมนุมศิษย์เก่า การจัดงาน  
ประเพณีประจำปี การจัดงานวันปิดภาคเรียน การจัดงานวันเกิดโรงเรียน ฯลฯ

7.1.5) วัสดุอุปกรณ์การครัว และเครื่องใช้ที่จำเป็นในการประกอบ และ  
ปรุงอาหาร

7.1.6) สถานที่ที่จะประกอบอาหาร สถานที่สำหรับให้นักเรียนได้นั่ง  
รับประทานอาหารร่วมกันและบริเวณที่คินที่ใช้ในการทำเกษตร

7.1.7) แหล่งวัตถุดิบราคาถูกเพื่อใช้ประกอบอาหาร

7.2) แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโครงการ สถานศึกษามควรมีคณะกรรมการ  
อย่างน้อย 1 ชุด เพื่อทำหน้าที่กำหนดแนวทางดำเนินงานโครงการ และแก้ปัญหาจากการดำเนิน  
โครงการ เพื่อให้ดำเนินงานบริการอาหารกลางวันได้สม่ำเสมอและต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ  
จึงให้หัวหน้าสถานศึกษาแต่งตั้งคณะทำงานโครงการอาหารกลางวันจำนวนไม่น้อยกว่า 3 คน ซึ่ง  
อาจประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ช่วยบริหารสถานศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนชุมชน  
ผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กร ครูผู้รับผิดชอบโครงการ นอกจากนี้โรงเรียนอาจจัดตั้งคณะอนุกรรมการ  
ชุดต่าง ๆ เพื่อร่วมกันดำเนินงานโครงการในด้านต่าง ๆ ให้เป็นไปอย่างคล่องตัว ปราศจากปัญหา  
อุปสรรค เช่น อนุกรรมการวางแผนด้านรายการอาหารและจัดเตรียมวัตถุดิบ อนุกรรมการด้าน  
การเงินการบัญชี อนุกรรมการกำกับติดตามคุณภาพอาหาร อนุกรรมการบูรณาการอาหารกลางวัน  
กับการเรียนการสอน อนุกรรมการติดตามประเมินผล โครงการตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

7.3) วางแผนการดำเนินงาน เพื่อให้โครงการส่งผลต่อกลุ่มเป้าหมายโดยตรงและให้  
การดำเนินงาน มีประสิทธิภาพ สถานศึกษาจึงควรได้จัดการให้มีการวางแผนเพื่อดำเนินการในสิ่ง  
ต่อไปนี้

7.3.1) กำหนดแนวทางดำเนินงาน กลุ่มเป้าหมาย

7.3.2) การเลือกรูปแบบการดำเนินงานที่สอดคล้องกับแนวทาง และการ  
ดูแลกลุ่มเป้าหมายได้ตามที่กำหนด

7.3.3) การใช้จ่ายงบประมาณให้พอเพียงตลอดปี

7.3.4) การจัดทำรายการอาหารเพื่อให้โรงเรียนมีอาหารที่มีคุณค่าและเหมาะสมตามฤดูกาล และราคาประหยัด

7.3.5) วางแผนดำเนินงานและการบริหารบุคลากร ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

7.3.6) วางแผนการสอนกับกระบวนการจัดทำอาหารกลางวัน

7.3.7) เชื่อมโยง ประสานการดำเนินงานกับโครงการอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการผลิตวัตถุดิบป้อนโครงการอาหารกลางวัน

7.3.8) ประชาสัมพันธ์โครงการ อันจะส่งผลต่อการระดมทุนและความช่วยเหลือสนับสนุนโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน

7.3.9) วางแผนการประเมินผลและการรายงานข้อมูล

7.3.10) เสนอแผนงาน โครงการ ให้คณะกรรมการ โรงเรียนพิจารณาให้ความเห็นชอบและอนุมัติการดำเนินงาน

7.4) ดำเนินการตามแผนที่วางไว้

7.4.1) ชี้แจงให้ทุกฝ่ายเห็นความเห็นสำคัญและเข้าใจนโยบายเป้าหมายของการจัดโครงการอาหารกลางวัน เพื่อขอความร่วมมือจากกลุ่มบุคคลอาชีพต่าง ๆ ในการให้ความสนับสนุน ค้ำหนุน วัสดุงานครัว วัสดุการเกษตร และแรงงานในการประกอบอาหาร ซึ่งจะช่วยให้โครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนดำเนินไปด้วยความราบรื่น ชัยชนะและบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

7.4.2) ดำเนินงานตามแผนที่วางไว้เพื่อให้โครงการดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย โรงเรียนต้องคำนึงถึงส่วนประกอบต่าง ๆ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ การจัดบริการ การประกอบอาหาร การบริหารจัดการ การสุขาภิบาลอาหาร และรูปแบบการจัดอาหารกลางวัน เป็นต้น

7.5) การประเมินผลโครงการและการรายงานผล โรงเรียนควรประเมินการดำเนินโครงการ และรายผล เช่น

7.5.1) โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมเสริม สนับสนุนหรือบูรณาการกับกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่ออาหารกลางวันหรือไม่ มากน้อยเพียงใด โครงการอะไรบ้างที่ดำเนินการ

7.5.2) ชุมชนมีส่วนร่วมหรือให้การสนับสนุนในการจัดโครงการอาหารกลางวันหรือไม่

7.5.3) จัดอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการหรือไม่

7.5.4) นักเรียนที่มีภาวะโภชนาการ นักเรียนขาดแคลนได้รับประทานอาหารกลางวัน ครบ 200 วัน หรือไม่

7.5.5) การเจริญเติบโตของนักเรียน มีพัฒนาการค้ำน้ำหนัก ส่วนสูงเป็นตามเกณฑ์มาตรฐานกระทรวงสาธารณสุขหรือไม่

7.5.6) นักเรียนมีสุขนิสัยที่ดีในการรับประทานอาหารเช้าหรือไม่

7.5.7) อื่น ๆ ตามความเหมาะสม

7.6) การรายงาน การรายงาน เป็นขั้นตอนหนึ่งของการดำเนินงานที่มีความสำคัญยิ่ง เนื่องจากเป็นขั้นตอนที่แสดงถึง การเคลื่อนไหวของสภาพปัญหาทางโภชนาการของนักเรียนและปัญหาการดำเนินงานโครงการอื่น ๆ ให้อำนาจงานค้นสังกัด ผู้บริหาร บุคลากร ในโรงเรียน และชุมชนได้ทราบ เพื่อเป็นเหตุผลได้รับการสนับสนุน ส่งเสริมการดำเนินงานโครงการของโรงเรียน และเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการรายงานของโรงเรียน ควรดำเนินการรายงานข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกันโครงการ ตามเวลาที่กำหนดในปฏิทิน และตามแบบรายงาน ดังต่อไปนี้

7.6.1) การรายงานเรื่องการเงิน สำหรับเงินคอกกอกกองทุน โรงเรียนจะต้องรายงานรายรับ – รายจ่าย รายไตรมาส ตามแบบรายงานที่กำหนด

7.6.2) การรายงานข้อมูล

7.6.2.1) ข้อมูลจำนวนนักเรียนที่มีปัญหาทางโภชนาการ โดยการทำการสำรวจรวบรวมและสรุปตามแบบรายงานที่กำหนด

7.6.2.2) รายงานผลการดำเนินงาน โครงการตามแบบรายงานที่กำหนด

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า บทบาทหน้าที่ขององค์กรและคณะบุคคล และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง มีบทบาทหน้าที่ตามที่พระราชบัญญัติกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวัน ซึ่งได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของแต่ละองค์กร คณะบุคคล และหน่วยงานของหน่วย ให้มีการกำกับดูแล ติดตาม ควบคุม ตลอดจนสนับสนุนโครงการฯ เพื่อให้การดำเนินงาน โครงการอาหารกลางวันบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ

## 6.7 บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารโครงการอาหารกลางวัน

ทวีป ศิริวิรมิ (2544 : 55-56) ได้ให้ทัศนะว่า ผู้บริหาร โครงการมีบทบาทหน้าที่ดังต่อไปนี้

- 1) กำหนดกลยุทธ์ในการบริหาร โครงการทั้งหมดขององค์กร
- 2) วางแผนและกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ

- 3) ระบุและเลือกสรรทรัพยากรดำเนินงานโครงการ
- 4) ตรวจสอบและควบคุมการดำเนินงานโครงการให้เป็นไปตามกลยุทธ์และแผนที่วางไว้
- 5) แก้ไขข้อขัดแย้งต่าง ๆ ในการดำเนินงานโครงการ
- 6) พัฒนาระบบการบริหารโครงการ เช่น ระบบข้อมูล เทคนิคการวัดผลการ

#### ปฏิบัติงาน

- 7) สร้างความเป็นผู้นำให้กับผู้บริหาร โครงการทุกระดับ
- 8) ทบทวนหรือสร้างนโยบายและทิศทางการทำงานโครงการอย่างต่อเนื่อง
- 9) ปรับเปลี่ยนความรับผิดชอบโครงการ วางโครงสร้างองค์กรที่เน้นไปได้อย่าง

#### ต่อเนื่อง

- 10) ประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้บริหาร โครงการทุกระดับ
- 11) พัฒนาผู้บริหาร โครงการทุกระดับ ให้สามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

#### มีประสิทธิภาพ

- 12) จัดหาผู้ร่วมทีมงานที่มีความรู้และทักษะใหม่ ๆ

บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหารดังกล่าว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเป็นบุคคลที่มีคุณภาพโดยมีความรู้และทักษะที่สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในฐานะของผู้บริหารโครงการ

จาริก ค้วงเล็ก (2538 : 29) ได้ให้ทัศนะว่า บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารโครงการอาหารกลางวันให้มีประสิทธิภาพนั้น กระทำได้โดยการสร้างทีมงาน ประสานงาน มอบหมายงาน สนับสนุนทรัพยากร ให้คำปรึกษา แก้ปัญหา อำนวยความสะดวก และติดตามประเมินผลการดำเนินโครงการเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง ซึ่งคล้ายกับ สวาสดิ์ ขนานได้ (2543 : 17 -18) ที่กล่าวว่า บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในการบริหารโครงการอาหารกลางวันให้มีประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารเป็นบุคคลสำคัญที่จะกระทำโดยการวางแผนกำหนดคุณศาสตร์ สร้างทีมงาน ประสานงาน มอบหมายงาน ให้คำปรึกษา แก้ปัญหา อำนวยความสะดวก และติดตามประเมินผลการดำเนินโครงการเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง

มานิต จิตสงส์ (2540 : 32) ได้กล่าวว่า บทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารโครงการอาหารกลางวัน มีดังนี้คือ

- 1) ริเริ่มวางแผนในการจัดโครงการอาหารกลางวัน
- 2) ให้ความใส่ใจและกระตือรือร้นต่อโครงการ เพื่อโน้มน้าวให้ผู้ร่วมงานเห็นความ

สำคัญ of โครงการ

- 3) ให้คำปรึกษาและแนะนำในการจัดบริการอาหารกลางวัน
- 4) จัดหาแหล่งความช่วยเหลือสำหรับโครงการจัดบริการอาหารกลางวัน
- 5) ประสานงานกับชุมชนเพื่อขอความร่วมมือ
- 6) พิจารณามูลค่าการให้เหมาะสมกับงาน
- 7) ติดตามผลการจัดบริการอาหารกลางวันเป็นระยะอย่างสม่ำเสมอ

ส่วน กิตติมา ปรีดีติติก (2532: 181) ได้เสนอแนะว่า บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสนับสนุนโครงการอาหารกลางวันให้มีประสิทธิภาพต้องสนับสนุนในเรื่องต่อไปนี้

- 1) จัดหางบประมาณ มูลค่ากร วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ และสถานที่ให้เพียงพอ
- 2) กระตุ้นให้ผู้ร่วมงานมีความเข้าใจและเห็นความสำคัญของโครงการจัดบริการอาหารกลางวัน
- 3) ให้คำปรึกษา แนะนำในการจัดดำเนินการ เพื่อให้การบริการเป็นไปตามความเรียบร้อย
- 4) หาแหล่งความช่วยเหลือจากสถานที่ต่าง ๆ ห้างร้าน สมาคม มูลนิธิ
- 5) จัดให้ครูที่รับผิดชอบในการดำเนินการ โครงการอาหารกลางวัน มีชั่วโมงสอนน้อยลง เพื่อจะได้รับมือจัดการบริการอาหารกลางวันได้เต็มที่
- 6) ติดตามผลการจัดบริการอาหารกลางวัน เป็นระยะและสม่ำเสมอ เพื่อปรับปรุงแก้ไขในการจัดบริการอาหารกลางวันต่อไป

สำหรับ ประชุม รอดประเสริฐ (2529 : 61) ได้ให้ความหมายการบริหารโครงการอาหารกลางวันมีประสิทธิภาพเกิดจากความสามารรถของผู้บริหารในการแสดงบทบาทและใช้อำนาจหน้าที่ ดังนี้

- 1) พัฒนาถึงจำเป็นทั้งหมดของโครงการ เช่น กำหนดยุทธศาสตร์หรือยุทธวิธีในการบริหารโครงการทั้งหมด
- 2) จัดเตรียมข้อมูลทั่วไปของโครงการ เช่น ข้อมูลความต้องการวัสดุอุปกรณ์ และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ
- 3) จัดสร้างและทดสอบประเมินผลรูปแบบของโครงการ
- 4) จัดหาเครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นสำหรับสนับสนุนการดำเนินงานทั้งระบบ และสำหรับการดำเนินงานของบุคคลแต่ละบุคคลในแต่ละโครงการ
- 5) จัดหาและเลือกสรรทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อให้โครงการดำเนินงานไปได้



- 6) จัดดำเนินงานและสำรองเกี่ยวกับข้อสัญญาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกันโครงการ
- 7) ประสานงานการเงินโครงการให้เป็นไปตามกำหนดเวลา
- 8) จัดให้มีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ ให้หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกองค์การได้ทราบถึงความก้าวหน้าและปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานโครงการ
- 9) จัดวางแผนการดำเนินงานโครงการให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการ
- 10) เสนอแนวทางในการดำเนินงาน ให้บุคคลและกลุ่มบุคคลผู้รับผิดชอบได้ทราบชัดเจน และฝึกอบรมบุคคลให้สามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง
- 11) จัดให้มีการวิเคราะห์การดำเนินงาน ได้แก่การวิเคราะห์การใช้เวลา ค่าใช้จ่าย ผลประโยชน์ และเทคนิควิธีการที่ใช้
- 12) จัดกำหนดคุณลักษณะและรายละเอียดในการปฏิบัติงานตลอดทั้งโครงการ
- 13) จัดสร้างความเป็นผู้นำให้กับผู้บริหาร โครงการทุกระดับ เพื่อให้โครงการทุกส่วนดำเนินงานไปด้วยดี ภายใต้อาการรับผิดชอบของผู้บังคับบัญชานั้น
- 14) จัดฝึกฝนและสร้างทักษะที่จำเป็นให้กับบุคลากร ผู้นำโครงการไปใช้ขยายผลหรือนำไปเผยแพร่

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ให้มีประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องมีบทบาทดังนี้

1. ศึกษาและสำรวจข้อมูลที่เป็นในการจัดทำโครงการอาหารกลางวัน
2. วางแผนในการจัดโครงการอาหารกลางวัน ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ
3. จัดหางบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ เครื่องเครื่องใช้ และสถานที่ให้เพียงพอ
4. จัดบุคลากรผู้รับผิดชอบ โครงการอาหารกลางวันให้เหมาะสม
5. ประสานความร่วมมือจากองค์กรหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อสนับสนุนโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษา
6. ให้คำปรึกษา แนะนำในการดำเนินการ เพื่อให้การขับเคลื่อนไปด้วยความเรียบร้อย
7. จัดทำกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อสนับสนุนด้านเงินทุน วัสดุคิบ แรงงาน เช่น โครงการส่งเสริมผลผลิตเพื่ออาหารกลางวัน โครงการเกษตรเพื่อกลางวัน เป็นต้น
8. ติดตามผลการดำเนินการ โครงการอาหารกลางวัน เป็นระยะอย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับปรุงแก้ไขในการจัดการอาหารกลางวันต่อไป

## 6.8 ปัญหาอุปสรรคของการบริหารโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา

ประยงค์ จินคางส์ (2535 : 133 -134) ได้สรุปปัญหาการบริหารโครงการอาหารกลางวันด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1) ปัญหาเกี่ยวกับบุคลากร ซึ่งแบ่งออกเป็นผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง
  - 1.1) ส่วนหนึ่งขาดค่านิยม ความมีใจรักและเสียสละเพื่องานนี้
  - 1.2) ขาดความรู้ในด้านการจัดการในเรื่องนี้
  - 1.3) ขาดความรู้ในด้านเนื้อหาสาระ โดยเฉพาะความรู้พื้นฐานในเรื่องอาหารและโภชนาการ
  - 1.4) ครูมีงานส้นมือ ไม่มีเวลาดำเนินการในเรื่องนี้ทำให้เกิดข้อบกพร่อง
  - 1.5) ผู้ปกครองไม่ค่อยให้การสนับสนุนเท่าที่ควร
  - 1.6) นักเรียนส่วนหนึ่งมีสุขภาพทรุดโทรม

2) ปัญหาในด้านงบประมาณ เนื่องจากการจัดโครงการอาหารกลางวันในประเทศไทยต้องอาศัยงบประมาณส่วนหนึ่งจากรัฐบาลและส่วนหนึ่งจากผู้ปกครองที่ยากจน จึงทำให้การดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดอาหารกลางวันมีปัญหาด้านงบประมาณดังนี้

2.1) งบประมาณที่จัดให้โรงเรียน เป็นเพียง ค่าวัสดุ อุปกรณ์ คือ เครื่องครัว อุปกรณ์งานเกษตร และเงินทุนหมุนเวียนซื้ออาหารมาจำหน่ายให้นักเรียนเท่านั้น ไม่เพียงพอต่อความต้องการของโรงเรียน

2.2) เงินที่นักเรียนนำมาซื้ออาหารกลางวัน โรงเรียนจะต้องจำหน่ายอาหารราคาถูก คือ ราคา 1-2 บาท เท่านั้น มีผลกระทบถึงคุณค่าทางโภชนาการที่ควรจะได้รับ 1 ใน 3 ของวัน

2.3) โรงเรียนต้องแจกอาหารให้นักเรียนส่วนหนึ่งที่ยากจน ทำให้เกิดการขาดทุนหมกกำลังใจที่จะดำเนินการ

2.4) กฎเกณฑ์ของสำนักงานงบประมาณมีมาก โรงเรียนดำเนินการลำบาก

2.5) ขาดแหล่งเงินทุนสนับสนุน

3) ปัญหาด้านวัสดุ อุปกรณ์ สถานที่

3.1) วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือดำเนินการเกษตรไม่เพียงพอ

3.2) สถานที่ น้ำ - ไฟฟ้า ไม่เหมาะสม ขาดหลักสุขาภิบาลอาหาร

3.3) มีปัญหาของการขอความร่วมมือจากผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานราชการ

3.4) ขาดการนิเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

4) ปัญหาด้านการจัดการ

4.1) การดำเนินงาน ขาดการวางแผนที่ดี และไม่ปฏิบัติตามกระบวนการที่มีขั้นตอน เช่น การให้ครู นักเขียน ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

4.2) ไม่เป็นตามรูปแบบและวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ให้นักเรียนทุกคนมีอาหารกลางวัน กินครบ 5 วันที่เปิดเรียน

4.3) ขาดการประเมินผลเป็นขั้นตอน

จ่านีร นาศรีเจริญกุล (2542 : 9) ได้อธิบายถึงปัญหา อุปสรรค ในการจัดโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครนายก ตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในแต่ละฝ่ายพบดังนี้

1) ผู้บริหารสถานศึกษามีปัญหาและอุปสรรคในด้านขาดครูที่มีวุฒิทางเกษตรกรรม และศสทรรมาศศร์ และงบประมาณมีจำกัด

2) ครูผู้รับผิดชอบโครงการเกษตรมีปัญหาและอุปสรรคในด้านความสามารถทางวิชาการ ในงานที่รับผิดชอบและปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการทำงานคือ สภาพพื้นที่ แหล่งน้ำ วัสดุ อุปกรณ์

3) ครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันมีปัญหาและอุปสรรคในด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน คือ ขาดการส่งเสริมด้านกำลังใจ งบประมาณมีจำกัด สถานประกอบการ และวัสดุอุปกรณ์ไม่เชื่อต่อการปฏิบัติงาน

วิลาวัลย์ เฟื่องพานิช (2539 : 122) ได้สรุปผลการวิจัยพบว่า สภาพและปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ดังนี้

1) สภาพการจัดดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนส่วนใหญ่มีการเขียนโครงการเป็นลายลักษณ์อักษร มีการแต่งตั้งคณะกรรมการจากบุคลากรในโรงเรียนมาดำเนินงาน แต่ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองน้อย การบริการอาหารจะเป็นในรูปแบบของอาหารชุด และจะมีการประเมินผลการดำเนินงานของโครงการเมื่อสิ้นภาคการศึกษา งบประมาณ ส่วนใหญ่จะได้รับการจัดสรรมาจากทางราชการ สถานที่และอุปกรณ์ในการดำเนินงาน ส่วนใหญ่จะมีใช้ แต่มีไม่เพียงพอ และไม่ถูกหลักสุขาภิบาล

2) ปัญหาการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน โดยส่วนรวม มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย และด้านที่พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านงบประมาณในเรื่องวัสดุคินมีราคาแพง ทำให้ต้นทุนสูง และการจัดบริการอาหารกลางวันประสบปัญหาขาดทุน

3) การเปรียบเทียบปัญหาการจัดดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ในโรงเรียน

ประถมศึกษา ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ พบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านการดำเนินงาน ด้านงบประมาณ และด้านสถานที่ และอุปสรรคในการดำเนินงาน แต่พบว่าการจัดดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 คือ ด้านบุคลากร ในเรื่องของจำนวนครูมีน้อย และเนื่องจากครูส่วนใหญ่มีจำนวนชั่วโมงสอนมาก จึงไม่มีเวลามาช่วยงานของโครงการ และพบว่า โรงเรียนขนาดเล็กจะมีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่

ส่วน บุรธา ประคิษฐ์นุช (2537 : 35) ได้สรุปปัญหาในการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ปัญหาครูมีงานประจำมาก การใช้งบประมาณยุ่งยากและผู้ปกครองไม่มีเวลามาร่วมประชุม และพื้นที่ทำการเกษตรมีไม่เพียงพอ

จากปัญหาอุปสรรคในการบริหาร โครงการอาหารกลางวันของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา ดังที่กล่าวมาสรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาด้านบุคลากร ได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ขาดคำนิยม ความมีใจรักและเสียสละเพื่อโครงการอาหารกลางวัน และผู้ปกครองไม่ค่อยให้การสนับสนุนเท่าที่ควร
2. ปัญหาด้านงบประมาณ มีไม่เพียงพอในการจัดโครงการอาหารกลางวัน
3. ปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์ สถานที่ มีไม่เพียงพอ
4. ปัญหาด้านการจัดการ ขาดการวางแผนที่ดี และการติดตามประเมินผลโครงการอาหารกลางวัน ไม่ต่อเนื่อง

### งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

#### 1. งานวิจัยในประเทศ

ทวี เฟิงศรี (2538 :บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การประเมินโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตาก ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพทั่วไปของโรงเรียนและชุมชน ส่วนมากมีความพร้อมที่เสียอำนวยความสะดวกสนับสนุนการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน แต่ก็กรรมการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน โรงเรียนส่วนใหญ่มีพื้นที่ไม่เพียงพอหรือไม่เหมาะสมในการประกอบกิจกรรม

2) ด้านสภาพความพร้อมในการดำเนินโครงการ ทุกโรงเรียนมีความพร้อมระดับปานกลาง สิ่งที่มีความพร้อมมากที่สุดคือ บุคลากรมีความเข้าใจนโยบายและวัตถุประสงค์ของ

โครงการ งานที่มีความพร้อมน้อยที่สุดคือ การปฏิบัติกิจกรรมการทำอาหารกลางวันของนักเรียน ตามเวลาในตาราง

3) ด้านกระบวนการและสภาพการดำเนินงานทั้ง 7 ขั้นตอนของโครงการ ทุกโรงเรียน การปฏิบัติทุกขั้นตอนอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุดคือ นักเรียนมีส่วนร่วมในการเก็บ และล้างภาชนะในการประกอบอาหาร และต่ำสุดคือ นักเรียนมีส่วนร่วมในการถนอมอาหาร

4) ด้านสภาพผลผลิตของโครงการอาหารกลางวัน ทุกโรงเรียนมีผลผลิตอยู่ในระดับ ปานกลาง นักเรียนได้รับประทานอาหารอยู่ในระดับมาก กิจกรรมที่นักเรียนได้ปฏิบัติและเรียนรู้ สูงสุดคือ การเก็บและล้างภาชนะในการประกอบอาหาร และต่ำสุดคือ การถนอมอาหาร ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ วัสดุคืบในการประกอบอาหาร มีราคาแพง ปัญหาที่พบน้อยที่สุดคือ นักเรียนออกไปรับประทานอาหารนอกโรงเรียน

5) ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน มีทรรศนะในการ ปฏิบัติงานโครงการอาหารกลางวัน ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความพร้อม ด้านกระบวนการ และด้าน ผลผลิตสอดคล้องกันทุกด้าน

กาญจนา วิโนทพพรรษ์ (2539 : ง-ฉ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัจจัยที่สัมพันธ์กับผล การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา เขตการศึกษา 12"ผลการวิจัยพบว่า

1) ผลการดำเนินงาน โครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนประถมศึกษา ในเขต การศึกษา 12 โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียนพบว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง แต่โรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ อยู่ในระดับดี

2) การเปรียบเทียบผลการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนประถม ศึกษาในเขตการศึกษา 12 เมื่อแยกตามขนาดโรงเรียน พบว่า ผลการดำเนินงานแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ ( $P < .05$ ) ส่วนผลการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดเขต การศึกษา 12 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ( $P < .05$ )

3) ระดับการใช้ปัจจัยในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนประถม ศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนระดับการใช้ปัจจัยในการดำเนินงานของโรงเรียนที่ตั้งอยู่ ในจังหวัดเขตการศึกษา 12 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือ ปัจจัยด้านการวางแผน ด้านงบประมาณและการเงิน ด้านอาคารสถานที่ที่ใช้ในการดำเนินงาน ด้านแหล่งน้ำดื่มและน้ำใช้ ในโรงเรียน และด้านการบริการอาหารกลางวันให้แก่ นักเรียน ส่วนปัจจัยด้านการให้ และ ขอความช่วยเหลือ

4) การเปรียบเทียบระดับการใช้ปัจจัยในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตการศึกษา 12 เมื่อแยกตามขนาดโรงเรียน พบว่า ระดับการใช้ปัจจัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ( $P < .05$ ) ส่วนระดับการใช้ปัจจัยของโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดเขตการศึกษา 12 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ( $P < .05$ )

5) การใช้ปัจจัยในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนขนาดเล็ก มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ( $P < .05$ ) ส่วนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ( $p < .05$ ) ส่วนโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดเขตการศึกษา 12 การใช้ปัจจัยในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ( $p < .05$ ) ได้แก่ จังหวัดจันทบุรี ฉะเชิงเทรา ตราด นครนายกปราจีนบุรี ระยอง และสระแก้ว จังหวัดชลบุรี มีการใช้ปัจจัยในการดำเนินงานสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ( $p < .05$ )

จารึก ด้วงเถิก (2538 : 182-183) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ การศึกษากาการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา” ผลการวิจัยพบว่า

1) การบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา โดยภาพรวมปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายชั้นตอนพบว่าชั้นตอนการวางแผนปฏิบัติอยู่ในระดับมาก นอกนั้นปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

2) ผู้บริหารโรงเรียนและครูอาจารย์หัวหน้าโครงการอาหารกลางวันมีทัศนคติต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวมและชั้นตอนไม่แตกต่างกัน

3) ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ต่างกันมีทัศนคติต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาโดยภาพรวมและรายชั้นตอนไม่แตกต่างกัน

4) ผู้บริหารโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีทัศนคติต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวมและชั้นตอนการดำเนินการวางแผน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนชั้นตอนการประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5) ครูอาจารย์หัวหน้าโครงการอาหารกลางวันที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีทัศนคติต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายชั้นตอนพบว่า ชั้นตอนการประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ที่ระดับ .05

6) ครูอาจารย์หัวหน้าโครงการอาหารกลางวันที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีทัศนคติต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษามาก โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกันเมื่อพิจารณาเป็นรายชั้นตอนพบว่า ชั้นตอนการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จันทิเยว มาศวีเจริญกุล (2542 : 4-๑) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การจัดโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครนายก ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี” ผลการวิจัยพบว่า

1) การจัดโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครนายกตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี แบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1.1) การจัดการ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบโครงการเกษตรและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันในด้านการจัดการแตกต่างกัน ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา ประชุมครูเพื่อชี้แจงนโยบาย วัตถุประสงค์ และแนวปฏิบัติ ทำการนิเทศ และประสานงานกับหน่วยงานอื่น ตลอดจนแต่งตั้งครูผู้รับผิดชอบโครงการเกษตรและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน ผู้รับผิดชอบโครงการเกษตรและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันร่วมกันวางแผนปฏิบัติโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมกิจกรรมและร่วมกันสรุปผลการดำเนินงาน

1.2) งบประมาณ ได้รับจากงบโครงการอาหารกลางวันจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และได้รับการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ เมล็ดพันธุ์พืช อาหารเสริมจากสำนักงานสวนจิตรลดาและสำนักงานเกษตรจังหวัด

1.3) กิจกรรม โครงการเกษตรได้พิจารณาเลือกกิจกรรมโดยดูจากสภาพพื้นที่ แหล่งน้ำ ดินฟ้าอากาศ และเมล็ดพันธุ์พืชที่ได้รับเพื่อการเพาะปลูก ส่วนโครงการอาหารกลางวันจะพิจารณาเลือกประเภทกิจกรรมโดยดูจากผลผลิตทางการเกษตรเพื่อนำมาประกอบอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ ชั้นตอนการประกอบง่ายและใช้เวลาน้อย

1.4) อุปกรณ์ ในการดำเนินงานครูผู้รับผิดชอบโครงการเกษตรและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันสามารถจัดการและปรับใช้อุปกรณ์ที่มีตามสภาพของโรงเรียน

2) ความเชื่อมโยงระหว่างโครงการเกษตรและโครงการอาหารกลางวัน แบ่งเป็น 2 ด้าน คือ

2.1) การวางแผนงาน เพื่อก่อให้เกิดผลผลิตทางการเกษตรนำไปใช้ในโครงการอาหารกลางวัน ตลอดจนการปรับเปลี่ยนกิจกรรมตามผลผลิต

2.2) การปฏิบัติงาน ครูผู้รับผิดชอบทั้ง 2 โครงการประสานงานในการจัดการกับผลผลิต โดยนำไปประกอบอาหาร จัดแบ่งให้นักเรียน อนุบาลอาหาร และจัดจำหน่าย

3) ปัญหา อุปสรรค ในการจัดโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครนายก ตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในแต่ละฝ่ายพบดังนี้

3.1) ผู้บริหารสถานศึกษามีปัญหาและอุปสรรคในด้านขาดครูที่มีวุฒิทางเกษตร และศกษกรรมศาสตร์ และงบประมาณมีจำกัด

3.2) ครูผู้รับผิดชอบโครงการเกษตรมีปัญหาและอุปสรรคในด้านความสามารถทางวิชาการในงานที่รับผิดชอบและปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการทำงานคือสภาพพื้นที่ แหล่งน้ำ วัสดุ อุปกรณ์

3.3) ครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันมีปัญหาและอุปสรรคในด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำงานคือ ขาดการส่งเสริมด้านกำลังใจ งบประมาณมีจำกัด สถานประกอบอาหาร และวัสดุอุปกรณ์ไม่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน

โชคชัย รัตนอุดม (2539 : 3-4) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "สภาพและปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา" ผลการวิจัยพบว่า

สภาพภาพของครูผู้เป็นหัวหน้ารับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนพบว่า ส่วนมากเป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นครูผู้สอนและมีชั่วโมงสอน มากกว่า 20 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ มีประสบการณ์ในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันน้อยกว่า 5 ปี และไม่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน

1) สภาพทั่วไปของการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนส่วนมากมีสภาพการดำเนินงานตามคู่มือการจัดกิจกรรมโครงการอาหารกลางวันของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และเอกสารต่าง ๆ ที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเผยแพร่

2) ปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน พบว่า ปัญหาโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับน้อย ( $\bar{X} = 2.36$ ) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสถานที่ และด้านอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ และวัสดุคิบ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

3) ด้านความสำคัญของสาเหตุของปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน มีดังนี้



4.1) ด้านบุคลากร พบว่า สาเหตุของปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ การที่ครูมีชั่วโมงสอนมาก

4.2) ด้านสถานที่ พบว่า สาเหตุของปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ สถานที่ให้นักเรียนนั่งรับประทานอาหารคับแคบ

4.3) ด้านอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ และวัสดุคืบ พบว่า สาเหตุของปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ ตู้ โต๊ะ สำหรับใส่ เก็บภาชนะหรือเครื่องครัวต่าง ๆ มีไม่เพียงพอ

4.4) ด้านงบประมาณและการเงิน พบว่า สาเหตุของปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ งบประมาณสำหรับการจัดซื้อวัสดุ-อุปกรณ์ต่าง ๆ ในโครงการอาหารกลางวันมีไม่เพียงพอ

4.5) ด้านการจัดดำเนินการ พบว่า สาเหตุของปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ ขาดพื้นที่ทำการเกษตร

4.6) ด้านการบูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่ออาหารกลางวัน พบว่า สาเหตุของปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ ขาดพื้นที่ทำการเกษตร

ถนัด จำกัด (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การประเมินผลโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอเวียง จังหวัดขอนแก่น" ผลการวิจัยพบว่า

1) โรงเรียนสามารถจัดอาหารให้นักเรียนได้เฉลี่ย 67.46 วัน (95% CI =54.81-80.11) โดยปกติควรจัด 200 วัน ซึ่งนักเรียนขาดแคลนได้รับบริการครบคลุม ร้อยละ 83.21 (95% CI=74.98-91.44) โดยได้รับพลังงานเฉลี่ย 332.62 กิโลแคลอรี (95%CI=287.05-378.20) หรือคิดเป็นร้อยละ 2.76 ของเป้าหมาย ซึ่งไม่เพียงพอกับความต้องการของร่างกาย และมีสัดส่วนของพลังงานจากคาร์โบไฮเดรต โปรตีน และไขมัน เป็นร้อยละ 84.71,10.01 และ5.28 ตามลำดับ เมื่ออาหารกลางวันและระหว่างขนาดของโรงเรียนพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ( $p<0.05$ ) นอกจากนี้ยังพบว่าโรงเรียนทั้งหมดใช้จ่ายในการจัดอาหารกลางวันเฉลี่ย 5.09 บาทต่อมื้อต่อคน (95%CI=4.55-5.64)

2) โรงเรียนส่วนใหญ่มีความพร้อมในการจัดอาหารกลางวันและมีโครงการปลูกพืชสวนครัว แต่ไม่เพียงพอในการจัดอาหารกลางวัน ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีนโยบายการจัดอาหารกลางวันให้นักเรียนได้รับฟรีทุกคน

3) โรงเรียนส่วนใหญ่จัดอาหารกลางวันในรูปแบบอาหารเพิ่มเติม และมีอุปกรณ์ใช้ในการจัดกิจกรรมอาหารกลางวันเพียงพอ แต่มีงบประมาณไม่เพียงพอและต่อเนื่องและพบว่าครูผู้รับผิดชอบโครงการส่วนใหญ่มีความรู้ในการจัดโครงการอาหารกลางวันในระดับต่ำ ส่วนนักเรียนมีความรู้ด้านโภชนาการและการจัดอาหารกลางวันในระดับปานกลาง

3) โรงเรียนมีการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการก่อนดำเนินการโครงการอาหารกลางวัน มีการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินโครงการ โดยมีการประชุมก่อนดำเนินการ และจัดประชุม

ร่วมกับผู้ปกครอง โรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการตามโครงการอาหารกลางวันได้ 5 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ดำเนินการไม่ได้คือ การจัดการ และการถนอมอาหาร ในการจัดกิจกรรมอาหารกลางวัน นักเรียนส่วนใหญ่มีส่วนร่วม ยกเว้น ขั้นตอนการจัดการและการถนอมอาหาร ส่วนผู้ปกครอง นักเรียนส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าว และยังพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ยังขาดการประเมินโครงการ

5) จำนวนนักเรียนที่ได้รับประทานอาหารฟรีและค่าใช้จ่ายในการจัดอาหารกลางวันมีความสัมพันธ์ผกผันกับจำนวนวันที่โรงเรียนสามารถจัดอาหารกลางวัน โรงเรียนที่มีโครงการสหกรณ์สามารถจัดอาหารกลางวันได้นานกว่าโรงเรียนที่ไม่มี สำหรับสภาพแวดล้อม ปัจจัยเบื้องต้นอื่น ๆ และกระบวนการดำเนินงานไม่มีความสัมพันธ์กับจำนวนวันที่โรงเรียนสามารถจัดอาหารกลางวัน

ทรงสมร พิเชียรโสภณ (2537 : 354) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อภาวะโภชนาการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จังหวัดยะลา” ผลการวิจัยพบว่า

1) ร้อยละ 21.7 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยะลา มีภาวะโภชนาการต่ำกว่าเกณฑ์ปกติซึ่งเป็นสัดส่วนที่สูงกว่าเป้าหมายของแผนพัฒนาสาธารณสุขฉบับที่ 7 ซึ่งกำหนดไว้ไม่เกินร้อยละ 7 อย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .01

2) ระดับพลังงานที่นักเรียนได้รับใน 1 วัน น้อยกว่าระดับพลังงานจากข้อกำหนดสารอาหารที่ควรได้รับประจำวันสำหรับคนไทย ทั้งเพศชายและเพศหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3) ตัวแปรที่สามารถจำแนกภาวะโภชนาการของนักเรียน ได้คือ ตัวแปรความรู้ด้านโภชนาการของมารดา ความเชื่อด้านโภชนาการของนักเรียน

4) จากการวิจัยมีข้อเสนอแนะ คือ ควรมีการดำเนินการอย่างจริงจังเกี่ยวกับโครงการเฝ้าระวังภาวะการเจริญเติบโตในเด็กวัยเรียน กลุ่มอายุ 5-14 ปี และโครงการแก้ไขปัญหาน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน โดยให้อาหารเสริมนมและการจัดบริการอาหารกลางวันในโรงเรียนต้องคำนึงถึงคุณค่าของอาหารที่เด็กวัยเรียนควรได้รับ นอกจากนี้จะต้องขยายการศึกษาภาคบังคับเป็นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แทนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รวมทั้งปรับปรุงวิธีการเรียนการสอนในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต โดยเน้นให้นักเรียนเกิดความรู้ความเชื่อที่ถูกต้อง นำไปปฏิบัติได้จริง ควรให้มีการจัดโภชนาการศึกษา ทั้งเป็นรายบุคคลและรายกลุ่มแก่มารดาเกี่ยวกับการเลือกซื้อการปรุงอาหารที่ได้คุณค่า

บุญอุทธาธิ์ ศิลาแก้ว (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การติดตามการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันร้อยเปอร์เซ็นต์ในโรงเรียนที่ช่วยเหลือตนเองได้น้อย สังกัดสำนักงาน

การประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น” ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ร้อยเปอร์เซ็นต์ของโรงเรียนที่ช่วยเหลือตนเองได้น้อย ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ในด้านการวางแผนสามารถปฏิบัติได้ในระดับมาก ด้านการจัดกิจกรรมตามโครงการปฏิบัติได้ในระดับมาก ด้านบูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่ออาหารกลางวันปฏิบัติในระดับมาก ด้านการจัดกิจกรรมโครงการชมรมเพื่ออาหารกลางวันปฏิบัติในระดับปานกลาง ด้านความร่วมมือของชุมชนปฏิบัติในระดับปานกลาง ปัญหาในการดำเนินงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ความต้องการในการดำเนินงานของโรงเรียนมีความต้องการในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านงบประมาณ

บุรพา ประคิมฐ์บุษ (2537 : 35) “ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษากิจการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ” ผลการวิจัยพบว่า ในการเตรียมการโรงเรียนศึกษามละสำรวจข้อมูลเบื้องต้นโดยใช้ข้อมูลจากจำนวนนักเรียนที่ขาดแคลน มีการประชุมครูเพื่อแต่งตั้งคณะกรรมการ โครงการอาหารกลางวัน โดยพิจารณาจากเกณฑ์ความเหมาะสม การประชุมผู้เกี่ยวข้องมีวัตถุประสงค์เพื่อชี้แจงจุดมุ่งหมายของโครงการอาหารกลางวัน ครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันเป็นผู้รับผิดชอบในการประกอบอาหารกลางวัน ปัญหาที่พบ คือครูมีงานประจำมาก การใช้เงินงบประมาณยุ่งยากและผู้ปกครองไม่มีเวลาร่วมประชุม

ในการดำเนินการ โรงเรียนมีการวางแผนร่วมกันระหว่างครูผู้สอนงานเกษตร และงานบ้าน เพื่อเตรียมผลผลิตสำหรับโครงการอาหารกลางวัน ครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันเป็นผู้ซื้อวัตถุดิบมาประกอบอาหาร โดยมีครูและนักเรียนร่วมกันประกอบอาหาร กิจกรรมที่นักเรียนฝึกปฏิบัติจริง ได้แก่ การเตรียมการโดยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-6 นักเรียนรับประทานอาหารกลางวันด้วยความสนใจ นักเรียนขาดแคลนรับบริการฟรี โดยมีเงื่อนไขช่วยทำความสะอาด สถานที่รับประทานอาหาร รูปแบบการจัดทำ ได้แก่ รูปแบบอาหารจานเดียว บุคลากรภายนอกที่ช่วยเหลือโครงการ ได้แก่ คณะกรรมการศึกษาซึ่งช่วยในลักษณะของการบริจาคเงิน ปัญหาที่พบคือ ที่นที่ทำกาเกษตรมีไม่เพียงพอและผู้ปกครองไม่มีเวลา

ในการประเมินผล ด้านการเตรียมการส่วนใหญ่ประเมินในเรื่องความพร้อม ด้านบุคลากร ด้านการดำเนินการ ประเมินในเรื่องการช่วยเหลือนักเรียนขาดแคลน เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินคือ อาหารที่ทำมีคุณค่าทางโภชนาการครบ 5 หมู่ พร้อมทั้งจำหน่ายในราคาถูก และส่วนใหญ่ไม่มีปัญหา

มานิต จิตสงส์ (2540 : 162-163) “ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาคำคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันของที่มีต่อการบริหาร โครงการอาหาร

กลางวัน ของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา  
จังหวัดสุราษฎร์ธานี” ผลการวิจัยพบว่า

- 1) ที่มีต่อการบริหาร โครงการอาหารกลางวันของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ในระดับมาก
  - 2) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครูหัวหน้า โครงการอาหาร กลางวัน ที่มีต่อการบริหาร โครงการอาหารกลางวันของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ไม่แตกต่างกัน
  - 3) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียน ที่มีต่อการบริหาร โครงการ อาหารกลางวันของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สุราษฎร์ธานี จำแนกตามอายุ พบว่า โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
  - 4) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียน ที่มีต่อการบริหาร โครงการ อาหารกลางวันของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สุราษฎร์ธานี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05
  - 4) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของของครูหัวหน้า โครงการอาหารกลางวัน ที่มีต่อการ บริหาร โครงการอาหารกลางวันของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามอายุ พบว่า โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05
  - 5) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ที่มีต่อการ บริหาร โครงการอาหารกลางวันของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถม ศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน
- วิลาวัลย์ เเพ็งพานิช (2539 : 122) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “สภาพและปัญหาการจัดดำเนินงาน โครงการอาหารกลางวัน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า
- 1) สภาพการจัดดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ในโรงเรียนส่วนใหญ่มีการเขียน โครงการเป็นลายลักษณ์อักษร มีการแต่งตั้งคณะกรรมการจากบุคคล ในโรงเรียนมาดำเนินงาน แต่ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองน้อย การบริการอาหารจะเป็นในรูปแบบของอาหารชุด และจะมีการประเมินผลการดำเนินงานของโครงการเมื่อสิ้นภาคการศึกษาจบประมาณ ส่วนใหญ่จะ ได้รับการจัดสรรมาจากทางราชการ สถานที่และอุปกรณ์ในการดำเนินงาน ส่วนใหญ่จะมีใช้ แต่มี ไม่เพียงพอ และไม่ถูกหลักสุขาภิบาล
  - 2) ปัญหาการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน โดยส่วนรวม มีปัญหาอยู่ใน

ระดับน้อย และค้นพบว่าไม่มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านงบประมาณในเรื่องวัสดุดิบมีราคาแพงทำให้ต้นทุนสูง และการจัดบริการอาหารกลางวันประสบปัญหาขาดทุน

3) การเปรียบเทียบปัญหาการจัดดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ในโรงเรียนประถมศึกษา ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ พบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านการดำเนินงาน ด้านงบประมาณและด้านสถานที่และอุปกรณ์ในการดำเนินงาน แต่พบว่าการจัดดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือด้านบุคลากร ในเรื่องของจำนวนครูน้อย และเนื่องจากครูส่วนใหญ่มีจำนวนชั่วโมงสอนมาก จึงไม่มีเวลาช่วยงานของโครงการ และพบว่าโรงเรียนขนาดเล็กจะมีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่

วุฒิศักดิ์ วรรณสุทธิ (2538 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง " ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่ออาหารกลางวันของครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด" ผลการวิจัยพบว่า

1) ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่ออาหารกลางวันของครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีขนาดแตกต่างกัน โดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ การจัดการ การเตรียมอาหาร การเก็บ และล้าง การประกอบอาหาร การรับประทานอาหาร การเตรียมผลผลิตและการถนอมอาหาร

2) เปรียบเทียบระดับปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่ออาหารกลางวันของครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีขนาดแตกต่างกันโดยส่วนรวมมีปัญหาไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายด้านพบว่า ด้านการเตรียมอาหาร การประกอบอาหาร และการรับประทานอาหาร มีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการเตรียมผลผลิต การถนอมอาหาร การจัดการ การเก็บ และการล้าง ไม่แตกต่างกัน

คุณศักดิ์ ชอดจันทร์ (2536 : 200-201) ได้ทำการวิจัยเรื่อง " การศึกษาปัญหาการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี" ผลการศึกษาพบว่า

1) ระดับปัญหาการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูอาจารย์ ผู้รับผิดชอบเป็นหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันโดยส่วนรวมและวาขอองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลาง

2) ปัญหาการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของโรงเรียนและครูอาจารย์ผู้รับผิดชอบเป็นหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ไม่แตกต่างกัน เว้นแต่องค์ประกอบการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาความต้องการและองค์ประกอบการประเมินผล มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 01 และ 05 ตามลำดับ

3) ปัญหาการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนที่มีวิวุฒิและประสบการณ์ต่างกัน ไม่แตกต่างกัน

5) ปัญหาการบริหารโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานโรงเรียนขนาดต่างกัน ไม่แตกต่างกัน เว้นแต่ องค์ประกอบการศึกษาสภาพปัจจุบัน / ปัญหาและความต้องการมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5) ปัญหาการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครูอาจารย์ผู้รับผิดชอบเป็นหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันที่มีวิวุฒิ ประสบการณ์ และขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงานต่างกัน ไม่แตกต่างกัน

สนิท แสงศักดิ์ (2537 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “สภาพและปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดพิษณุโลก” ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพทั่วไปของโรงเรียนประถมศึกษา ที่จัดโครงการอาหารกลางวัน มีดังนี้ งบประมาณ โรงเรียนส่วนใหญ่ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากทางราชการ แต่ไม่เพียงพอ โรงเรียนจึงต้องจัดหาเงินสมทบ บุคลากร โรงเรียนส่วนใหญ่ผู้รับผิดชอบโครงการอยู่ในรูปคณะกรรมการ และได้รับความร่วมมือ จากชุมชนเป็นอย่างดี ส่วนนักเรียนที่ขาดแคลนอาหารกลางวันมีเป็นจำนวนมาก และสามารถช่วยเหลือนักเรียนดังกล่าวได้เกือบทั้งหมด สถานที่ประกอบอาหาร โรงเรียนส่วนใหญ่มีพื้นที่ไม่เกิน 5 ไร่ เป็นพื้นที่เพื่อการเกษตร 0.25 ถึง 1.00 ไร่ และแหล่งน้ำคั้นน้ำใช้เพียงพอ ส่วนสถานที่ประกอบการต่าง ๆ จัดไว้เป็นสัดส่วนแต่ยังไม่ถูกหลักสุขาภิบาล การบูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่จัดให้มีแผนการสอนย่อยแบบบูรณาการ กิจกรรมการเรียนการสอน และสามารถดำเนินกิจกรรมตามข้อเสนอนี้ของสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ครบทุกขั้นตอน รูปแบบการจัดอาหารกลางวัน โรงเรียนส่วนใหญ่สามารถจัดอาหารกลางวันได้ในรูปแบบอาหารเพิ่มเติม รวมทั้งอาหารเสริมให้แก่นักเรียน

2) โรงเรียนที่ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน ส่วน รายประเด็นที่ เป็นปัญหาสำคัญ ได้แก่ การขาดเงินหมุนเวียนในการดำเนินการ การจัด

โครงการอาหารกลางวันยังจัดไม่ครบวงจรทั้ง 7 ชั้นตอน การบรรจุภัณฑ์หาทุน และปัจจัยอื่น ๆ เพื่อให้สนับสนุนส่งเสริมโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนยังไม่เป็นไปตามเป้าหมาย การจัดอาหารกลางวันให้นักเรียนที่ขาดแคลนได้รับประทานแบบให้เปล่ายังปฏิบัติได้ไม่ทุกวันทำการ และการสำรวจข้อมูลภายในและภายนอกโรงเรียนไม่มีการนำมาวิเคราะห์และจัดลำดับให้ทราบแน่ชัดว่า ปัญหาใดคือสิ่งสำคัญการก่อนหลัง

3) โรงเรียนทุกขนาดมีปัญหาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติในรายด้าน ส่วนรายชื่อที่มีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ จำนวนนักเรียนที่ขาดแคลนอาหารกลางวันขาดเงินหมุนเวียนในการดำเนินการ การจัดโครงการอาหารกลางวันยังจัดได้ไม่ครบทั้ง 7 ชั้นตอน การจัดอาหารกลางวันให้นักเรียนที่ขาดแคลนได้รับประทานแบบให้เปล่ายังปฏิบัติได้ไม่ทุกวันทำการ และพัฒนาการของนักเรียนในด้านสุขนิสัยและการเจริญเติบโตยังไม่ปรากฏผลชัดเจน โดยโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางมีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ทุกเรื่อง

สวทศ ๒๓๓ ได้ (2543 : 105) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่” ผลการวิจัยพบว่า

1) ผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวม และรายชั้นตอนอยู่ในระดับมาก ยกเว้นชั้นตอนประชุมผู้ปกครอง ครู นักเรียน และผู้เกี่ยวข้องอยู่ในระดับปานกลาง

2) ผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ ที่ดำรงตำแหน่งในโรงเรียนประเภทต่างก็มีการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันโดยส่วนรวม และรายชั้นตอนไม่แตกต่างกัน

3) ผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ ที่ดำรงตำแหน่งในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน โดยส่วนรวมและรายชั้นตอนไม่แตกต่างกัน

สันติสุข สารวิธ (2535 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย “กระบวนการการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์” ผลการศึกษาวิจัยพบว่า

1) การปฏิบัติงานตามกระบวนการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และด้านที่ปฏิบัติมากกว่าด้านอื่น ๆ คือ ด้านแต่งตั้งคณะกรรมการ

2) ระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน โดยภาพรวม ผู้ปฏิบัติงานโครงการอาหารกลางวันที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากกว่าความคิดเห็นของครู - อาจารย์ และผู้ปฏิบัติงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนที่มีสภาพการจัดโครงการอาหารกลางวันต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนที่จัดโครงการอาหารกลางวัน 3 วันและ 4-5 วันต่อสัปดาห์มีการปฏิบัติงานมากกว่าโรงเรียนที่จัดโครงการอาหารกลางวัน 2 วันต่อสัปดาห์

3) ระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ด้านศึกษานิเทศก์และสำรวจข้อมูล ผู้ปฏิบัติงานโครงการอาหารกลางวันที่มีตำแหน่งต่างกัน ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันและมีสภาพการจัดโครงการอาหารกลางวันต่อสัปดาห์ต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4) ระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ด้านแต่งตั้งคณะกรรมการ ผู้ปฏิบัติงานที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อทดสอบรายคู่ไม่พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีสภาพการจัดโครงการอาหารกลางวันต่อสัปดาห์ต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยโรงเรียนที่จัดโครงการอาหารกลางวัน 3 วันต่อสัปดาห์ เห็นว่าการปฏิบัติงานด้านนี้มากกว่าโรงเรียนที่มีสภาพการจัดโครงการอาหารกลางวันวันต่อสัปดาห์

5) ระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ด้านประชุมคณะกรรมการและจัดทำโครงการอาหารกลางวัน ผู้ปฏิบัติงานโครงการอาหารกลางวันที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้บริหารมีความคิดเห็นในระดับมากกว่า ความคิดเห็นของครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน และครู - อาจารย์ และผู้ปฏิบัติงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนที่มีสภาพการจัดโครงการอาหารกลางวันต่อสัปดาห์ต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนที่มีสภาพการจัดโครงการอาหารกลางวัน 3 วันและ 4-5 วันต่อสัปดาห์ ปฏิบัติงานด้านนี้มากกว่าโรงเรียนที่มีสภาพการจัดโครงการอาหารกลางวัน 2 วันและ 1 วันต่อสัปดาห์

6) ระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ด้านประชุมผู้ปกครอง ครู นักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้ปฏิบัติงานโครงการอาหารกลางวันที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้บริหาร มี



ความคิดเห็นในระดับมากกว่า ความคิดเห็นของครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันและครู-อาจารย์ และผู้ปฏิบัติงาน โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนที่มีสภาพการจัด โครงการอาหารกลางวัน ต่อสัปดาห์ต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยโรงเรียนที่จัดโครงการอาหารกลางวัน 4-5 วันต่อสัปดาห์มีการปฏิบัติงานด้านนี้มากกว่าโรงเรียนที่จัดโครงการอาหารกลางวัน 2 วันและ 1 วันต่อสัปดาห์ และโรงเรียนที่จัดโครงการอาหารกลางวัน 3 วันต่อสัปดาห์มีการปฏิบัติงานด้านนี้มากกว่าโรงเรียนที่จัดโครงการอาหารกลางวัน 2 วันต่อสัปดาห์

7) ระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ด้านการดำเนินงานตามโครงการอาหารกลางวัน ผู้ปฏิบัติงานโครงการอาหารกลางวันที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันและผู้บริหารมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากกว่าความคิดเห็นของครู-อาจารย์ และผู้ปฏิบัติงาน โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนที่มีสภาพการจัด โครงการอาหารกลางวัน ต่อสัปดาห์ต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 โดยที่โรงเรียนที่จัดโครงการอาหารกลางวัน 3 วันต่อสัปดาห์มีการปฏิบัติงานด้านนี้มากกว่าโรงเรียนที่จัดโครงการอาหารกลางวัน 1 วันและ 2 วันต่อสัปดาห์ และโรงเรียนที่จัดโครงการอาหารกลางวัน 4-5 วันต่อสัปดาห์มีการปฏิบัติงานด้านนี้มากกว่าโรงเรียนที่จัดโครงการอาหารกลางวัน 2 วันต่อสัปดาห์

8) ระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ด้านประเมินผลโครงการ ผู้ปฏิบัติงานโครงการอาหารกลางวันที่มีสภาพการจัดโครงการอาหารกลางวันต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยโรงเรียนที่จัดโครงการอาหารกลางวัน 3 และ 4-5 วันต่อสัปดาห์มีการปฏิบัติงานด้านนี้มากกว่าโรงเรียนที่จัดโครงการอาหารกลางวัน 2 วันต่อสัปดาห์

9) ไม่พบปฏิสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างตำแหน่งกับขนาดของโรงเรียน ตำแหน่งกับสภาพการจัดโครงการอาหารกลางวันต่อสัปดาห์ ขนาดโรงเรียนกับสภาพการจัดโครงการอาหารกลางวัน และตำแหน่งกับขนาดของโรงเรียนกับสภาพการจัดโครงการอาหารกลางวันต่อสัปดาห์ ทุกด้านและโดยภาพรวม

ศาสตราจารย์ ดร. กิรณิธร (2541 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันปี 2541 ศึกษากรณีอำเภออานันทาวุธ จังหวัดศรีสะเกษ” ผลการศึกษาวิจัยพบว่า

1) คุณภาพของอาหารยังไม่มีคุณภาพที่เพียงพอ กล่าวคือ มีอาหารที่มีคุณค่าไม่ครบ 5 หมู่ ในแต่ละวัน โดยเฉพาะอาหารประเภทผักและผลไม้ ในความพอเพียงของอาหารส่วนใหญ่แล้วเกือบทุกศูนย์มีอาหารที่พอเพียงในการกินอาหารพบว่ามีเด็กกินอาหารจนหมด เพื่อเป็น

การเสริมสร้างนิสัยของเด็ก และมีการสร้างบรรยากาศให้เหมาะกับการกินอาหารของเด็ก ในด้านการกำจัดขยะที่เกิดจากอาหารพบว่าทุกศูนย์มีการกำจัดขยะโดยการเผาที่เป็นการสร้างสุขลักษณะของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2) ข้าเขตได้เลือกวิธีการจ้างเหมาในการจัดหาอาหารกลางวัน ในด้านการให้การสนับสนุนของเจ้าหน้าที่พบว่าพัฒนากรส่วนใหญ่จะเยี่ยม สพล.สัปดาห์อย่างน้อย 1 ครั้ง ในขณะที่พัฒนากรอำเภอเยี่ยมเยือนส่วนใหญ่เดือนละ 1 ครั้ง

แสงจันทร์ โยชะคง (2537 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง "การศึกษาสภาพการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น" ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียน ครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน และครูผู้ปฏิบัติการโครงการอาหารกลางวัน โดยรวมทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากสูงไปหาต่ำได้ดังนี้คือ ด้านงบประมาณและการเงิน ด้านสุขภาพอนามัย ด้านการวางแผน ด้านการบริการอาหารกลางวันให้นักเรียน ด้านอาคารสถานที่ใช้ในการประกอบโครงการอาหารกลางวัน ด้านแหล่งน้ำดื่มและน้ำใช้ในโรงเรียนและด้านการขอความร่วมมือจากชุมชน ตามลำดับ

2) สภาพการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น เมื่อศึกษามาตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กมาก ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่และขนาดใหญ่มากต่างก็มีสภาพการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากสูงไปหาต่ำได้ดังนี้คือ ขนาดใหญ่มาก ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็กและขนาดเล็กมากตามลำดับ

3) สภาพการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น เมื่อพิจารณาตามตำแหน่งในคณะกรรมการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาพบว่าผู้บริหาร โรงเรียน ครูหัวหน้าโครงการ และครูผู้ปฏิบัติการโครงการอาหารกลางวันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาการเปรียบเทียบตามขนาดโรงเรียนประถมศึกษาพบว่า โรงเรียนประถมศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกัน มีสภาพการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาทั้งโดยรวมทุกด้าน และในแต่ละด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยโรงเรียนขนาดเล็กมากมีสภาพการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับต่ำกว่าขนาดอื่น ๆ ยกเว้นด้านแหล่งน้ำดื่มและน้ำใช้ในโรงเรียน และ

ด้านการขอความร่วมมือจากชุมชนที่โรงเรียนขนาดใหญ่มีสภาพการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาต่ำกว่าขนาดอื่น ๆ นอกจากนี้การวิเคราะห์ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งกับขนาดโรงเรียนที่มีต่อสภาพการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิจัยยังพบอีกว่า โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ที่มีขนาดแตกต่างกันยังมีสภาพการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาแตกต่างกัน สมควรที่ผู้บริหารโรงเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดโครงการอาหารกลางวันพิจารณาปรับปรุงและส่งเสริมการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดโครงการอาหารกลางวัน โดยเฉพาะในโรงเรียนประถมศึกษานขนาดเล็กมาก

อภิวัฒน์ เพชรแก้ว (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง "ศึกษาดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันของครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดนภาค 4" ผลการวิจัยพบว่า

1) การดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันของครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดนภาค 4 พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า กิจกรรมการประกอบเลี้ยงอาหารกลางวันที่มีคุณค่าและถูกสุขลักษณะ และกิจกรรมการเฝ้าระวังติดตามภาวะโภชนาการอยู่ในระดับมาก ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

2) ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันของครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดนภาค 4 ที่มีคุณวุฒิการศึกษาต่างกัน พบว่า โดยภาพรวมมีการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาขององค์ประกอบ พบว่า กิจกรรมการประกอบเลี้ยงอาหารกลางวันที่มีคุณค่าและถูกสุขลักษณะ และกิจกรรมการเฝ้าระวังและติดตามภาวะโภชนาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3) ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันของครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดนภาค 4 ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน พบว่าโดยภาพรวมการดำเนินงานไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาขององค์ประกอบพบว่า กิจกรรมการประกอบเลี้ยงอาหารกลางวันที่มีคุณค่า และถูกสุขลักษณะ และกิจกรรมการประกอบอาหารเสริมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ .05

4) ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันของครู โรงเรียน ตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดนภาค 4 ที่มีตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบต่างกัน พบว่าโดยภาพรวมมีการดำเนินงานไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาของค์ประกอบ พบว่า การดำเนินกิจกรรมการประกอบอาหารเสริมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูผู้รับผิดชอบโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันกับครูผู้รับผิดชอบโครงการพระราชดำริอื่น ๆ มีการดำเนินงานสูงกว่า ครูใหญ่

5) ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันของครู โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดนภาค 4 ที่สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนต่างกัน พบว่า การดำเนินการโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาของค์ประกอบ พบว่า กิจกรรมการผลิตอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการและกิจกรรมการเฝ้าระวังและติดตามภาวะโภชนาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน โดยกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 41 มีการดำเนินงานสูงกว่า กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 42 43 และ 44

อนุถล แก้วประชามิตร (2539 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนที่จัดกิจกรรมอาหารกลางวันดีเด่น ประเภทที่ 1 ประเภทที่ 2 ประเภทที่ 3" ผลการวิจัยพบว่า

1) โรงเรียนประเภทที่ 1 เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ มีบุคลากรจำนวนมาก อยู่ในเขตชุมชนหนาแน่นปฏิบัติงานตามโครงการต่อเนื่อง โดยได้รับงบประมาณจากต้นสังกัดและรับบริจาควัสดุอุปกรณ์ส่วนหนึ่งได้รับการสนับสนุนจากวัด สถานที่ประกอบการใช้โรงอาหารเอกเทศเป็นสัดส่วน มีการสำรวจจำนวนนักเรียน วัตถุประสงค์ได้จากการจัดซื้อจากตลาดและ โครงการสวนเกษตร มีการแต่งตั้งคณะกรรมการและจัดประชุมเพื่อจัดทำโครงการก่อนเปิดภาคเรียน มีแนวทางการจัดหลายรูปแบบ มีน้ำสะอาดใช้ตลอดปี มีระบบน้ำประปา สำรวจข้อมูลโดยครูประจำชั้นและครูแนะแนวรายการอาหารกำหนดโดยครูผู้รับผิดชอบโครงการ มีการว่าจ้างผู้ประกอบอาหาร 2 คน ปฏิบัติงานร่วมกับนักเรียนชั้น ป.3-ป.6 ที่ทำหน้าที่เวรหมุนเวียนสับเปลี่ยนกัน มีการจัดทำระบบบัญชี จัดสร้างเครื่องมือประเมินผล โครงการทุกกิจกรรมและสรุปรายงานผลเป็นรายเดือน ปัญหาสำคัญที่พบคือที่รับประทานอาหารไม่เพียงพอ และมีนักเรียนบางส่วนขาดสารอาหารแม้ได้รับการช่วยเหลือจากโรงเรียนในระดับหนึ่งแต่สภาพทางครอบครัวมีปัญหาทางเศรษฐกิจไม่เอื้อในการดำเนินงานที่ต่อเนื่อง แก้ไขปัญหาโดยจัดเวลาพักกลางวันเป็น 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ระดับ และ

จัดอาหารเสริมสำหรับนักเรียนขาดสารอาหาร

2) โรงเรียนประเภทที่ 2 มีการปฏิบัติงานโดยศึกษาและสำรวจข้อมูล มีกลุ่มแม่บ้านให้การสนับสนุนช่วยประกอบอาหาร งบประมาณได้จากเงินอุดหนุน เงินบริจาค และมูลนิธิผู้พิการ มีเครื่องมือและอุปกรณ์เพียงพอ จัดสร้างโรงอาหารขึ้นเป็นสถานที่ประกอบการโดยเฉพาะ วัตถุประสงค์ได้จากการจัดซื้อ และการเลี้ยงไก่ การปลูกพืชผักสวนครัว มีการจัดปฏิทินแบ่งหน้าที่รับผิดชอบให้นักเรียนชั้น ป.3-ป.6 ปฏิบัติงานหมุนเวียนสลับเปลี่ยนหน้าที่ จำหน่ายอาหารในราคาถ้วยละ 1 บาท โดยมีครูฝ่ายอาคารสถานที่เป็นผู้ควบคุมดูแลด้านความสะอาด การประเมินผลโครงการโดยการสังเกต พิจารณาผลสัมฤทธิ์ และประเมินพฤติกรรมความร่วมมือกิจกรรมของนักเรียนแล้วจัดทำสรุปรายงานผลเป็นรูปเล่มในแต่ละปี และนำไปเป็นข้อเสนอสถานในการปรับปรุงและวางแผนพัฒนาในการศึกษาคัดไปให้มีความมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ปัญหาสำคัญที่พบคือ งบประมาณไม่เพียงพอที่นักเรียนส่วนหนึ่งนำมาจากบ้าน ไม่ถูกหลักโภชนาการ และขาดแคลนน้ำในบางฤดูกาล โรงเรียนแก้ไขปัญหาโดยการขอบริจาค การทำโครงการเสริมโดยครูประจำชั้นช่วยกันตรวจและจัดอาหารเสริมเพิ่มเติมและจัดกลุ่มให้นักเรียนแลกเปลี่ยนอาหารรับประทาน สำหรับน้ำบริโภคนั้นได้ขอความช่วยเหลือจากสุขาภิบาลในสูง

3) โรงเรียนประเภทที่ 3 ได้มีการปฏิบัติงานโดยศึกษาและสำรวจข้อมูล งบประมาณที่ใช้ในโครงการ ได้จากเงินอุดหนุน เงินบริจาค สถานที่ประกอบการใช้อาคารอเนกประสงค์และมีที่นั่งรับประทานอาหารเพียงพอ มีการจัดประชุมผู้ปกครองปีละ 1 ครั้งในเวลากลางคืน ซึ่งว่างจากการประกอบอาชีพ มีการใช้ศูนย์ข่าวสารเสียงตามสายของชุมชน เตรียมผลผลิตทางการเกษตรโดยปลูกพืชผักสวนครัวจากโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาชนบท (กศ.พช.) มีน้ำใช้ในการเกษตรจากบ่อและมีประปาหมู่บ้าน มีการจัดปฏิทินปฏิบัติงานแบ่งหน้าที่รับผิดชอบให้นักเรียนชั้น ป.3-ป.6 ผลิตเปลี่ยนหมุนเวียนทำงาน โดยครูผู้รับผิดชอบเป็นผู้กำกับดูแลและควบคุมร่วมกับแม่บ้านและกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ที่จัดเวรมาช่วยงานวันละ 2 คน การประเมินผลโครงการพิจารณาได้จากผลสัมฤทธิ์และประเมินพฤติกรรมความร่วมมือกิจกรรมของนักเรียน มีการตรวจการปฏิบัติงานเป็นรายวันและสรุปรายงานผลเป็นรายเดือน ปัญหาสำคัญที่พบคือ ครูมีน้อย โดยเฉพาะครูสตรีทำให้ครูผู้รับผิดชอบโครงการมีภาระงานมาก งบประมาณถูกใช้หมดและไม่มีเงินหมุนเวียนเนื่องจากการจัดแบบให้เปล่า และโรงเรียนอยู่ห่างไกลจากแหล่งวัตถุดิบ แก้ไขปัญหาโดยการใช้จ่ายอย่างประหยัดและขอรับบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธา มีการหาวัตถุดิบเสริมได้แก่ การเลี้ยงปลาและปลูกพืชสวนครัวจากโครงการ กศ.พช.

ผลการวิจัยยังพบอีกว่า การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ในโรงเรียนประถมศึกษาที่จัดกิจกรรมโครงการอาหารกลางวันดีเด่น ยังมีปัญหาอยู่ควรได้รับการสนับสนุนโดยการติดตาม

นิเทศ และการให้งบประมาณที่เพียงพอเพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

## 2. งานวิจัยในต่างประเทศ

บอร์กแมน และกันเตอร์ (Borgman and Gunter, 1984 : 1982-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การบริหารโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เขตการศึกษา 2 รัฐฟลอริดา สหรัฐอเมริกา" (Administration of School Lunch Programs for Small, Medium and Large School) โดยเน้นการศึกษาเฉพาะคุณภาพของบุคลากรที่มีต่อประสิทธิผลในการบริหารโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน และพัฒนารูปแบบของการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องการเตรียมอาหาร สถานที่ในการประกอบอาหาร โรงเรียนขนาดต่าง ๆ ในตำบล วางระเบียบการปฏิบัติเกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวันให้ง่ายและคล้ายคลึงกัน ผู้วิจัยชอบโครงการคือโภชนาการ ซึ่งขึ้นตรงต่ออาจารย์ใหญ่หรือผู้อำนวยการโรงเรียน ถ้าไม่พิจารณาถึงขนาดของโรงเรียนแล้ว นโยบายการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนมีความสำคัญเท่าเทียมกัน ผู้วิจัยให้ข้อเสนอแนะว่า โรงเรียนทุกขนาดควรจ้างโภชนาการเป็นผู้จัดทำดำเนินงานให้บริการอาหารกลางวัน และผู้ประกอบอาหารควรได้รับประกาศนียบัตรด้านอาหารและโภชนาการ โดยเฉพาะ

เคล (Kele, 1981 : 3808-A) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ของนโยบายแห่ง ในรัฐฟลอริดา" โดยทำการศึกษาจากโรงเรียนที่จัดบริการอาหารกลางวันให้กับนักเรียนทั้งหมด โรงเรียนที่มีบริการอาหารของโรงเรียนกับมีร้านค้ามาขายด้วย และ โรงเรียนที่อนุญาตให้นักเรียนออกไปรับประทานอาหารนอกโรงเรียน การเก็บข้อมูลจากนักเรียนอาสาสมัคร 363 คน ซึ่งอายุระหว่าง 12-16 ปี ในโรงเรียนชานเมือง และชนบทโดยควบคุมตัวอย่างให้มีสภาพทางฐานะ เศรษฐกิจ อายุ เชื้อชาติ โกลด์เที่ยงภาวะโภชนาการที่ต้องการศึกษา ใช้เกณฑ์ที่เป็นข้อเสนอแนะของโครงการอาหารกลางวันของรัฐบาลกลาง และมีการตรวจวิเคราะห์ผลทางชีวเคมีของวิตามินเอ วิตามินซี และเหล็กในเลือด ผลการวิจัย พบว่า ไม่มีความแตกต่างทางภาวะโภชนาการของนักเรียนชนบทกับ โรงเรียนชานเมือง นักเรียนชายมีภาวะโภชนาการสูงกว่านักเรียนหญิง นอกจากนี้ ความแตกต่างระหว่างวิตามินเอ วิตามินซี และเหล็ก พบว่า นักเรียนในโรงเรียนที่จัดอาหารกลางวันให้มีความแตกต่างจากนักเรียนในโรงเรียนที่ไม่ได้จัดอาหารกลางวัน และนักเรียนที่รับประทานอาหารกลางวันที่โรงเรียนจัดมีความแตกต่างจากนักเรียนที่รับประทานอาหารนอกโรงเรียน

ลัตตูกา (Lattuca, 1981 : 1025-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ผลของการดำเนินชีวิตที่มีต่อการไม่มีส่วนร่วมในโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน" จุดประสงค์เพื่อการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ของการดำเนินชีวิตระหว่างนักเรียนซึ่งรับประทานอาหารกลางวันในโรงเรียนกับนักเรียนที่ไม่ได้รับประทานอาหารกลางวันในโรงเรียน โดยศึกษาจากนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 206 คน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่รับประทานอาหารกลางวันในโรงเรียน กับกลุ่มที่ไม่ได้รับประทานอาหารกลางวันในโรงเรียน และใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตเป็น 7 หมวดใหญ่ๆ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ไม่ได้รับประทานอาหารในโรงเรียนมีแนวโน้มว่าเป็นผู้ที่ชอบมีกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัวที่แม่ไม่ได้ทำงานนอกบ้าน ส่วนนักเรียนที่รับประทานอาหารเช้าของโรงเรียน พบว่า เป็นเด็กที่รับประทานอาหารเช้า รับประทานอาหารเช้ากับครอบครัวเพียงวันละ 2 มื้อ และเด็กที่กลับไปบ้านไม่มีอาหารว่างรับประทาน

คริสตาคิส และคนอื่นๆ (Christakis and others, 1960 : 107-126) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การรับประทานอาหารเช้าของเด็กวัยเรียนในนิวเจอร์ซีย์" เป็นเวลา 20 ปี ได้สรุปผลการศึกษาค้นคว้าไว้ว่า ในพื้นที่ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ มีเด็กได้รับอาหารเช้าที่มีสารอาหารเพียงพอไม่ถึงร้อยละ 7 ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการวิจัยที่เมืองเบอร์กลีย์ รัฐแคลิฟอร์เนีย ซึ่งพบว่า การได้รับอาหารเช้าของเด็กจะลดลงตามสภาพทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง เด็กนิโกรทั้งชายและหญิงได้รับประทานอาหารเช้าต่ำกว่ากลุ่มอื่น ข้อมูลนี้ชี้ให้เห็นว่า เด็กที่เสียเปรียบทางวัฒนธรรมจะมีการกินอาหารที่ต่ำกว่าทั้งในวัยก่อนเรียนและในวัยเรียน และในที่สุดทำให้รัฐบาล สนใจการบริหารโครงการอาหารกลางวันขึ้น เพื่อให้เด็กวัยเรียนทุกคนได้รับประทานอาหารที่เพียงพอกับความต้องการของร่างกาย และยังได้สรุปผลการวิจัย ซึ่งพบว่า

- 1) สถานที่จะจัดโครงการอาหารกลางวันยังไม่ถูกสุขลักษณะ และไม่เอื้อต่อการจัดโครงการอาหารกลางวัน
- 2) ควรจ้างผู้ประกอบอาหารที่ได้รับประกาศนียบัตรด้านอาหารและโภชนาการ โดยเฉพาะหรือจัดอบรมครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน เพื่อมุ่งประโยชน์ที่จะแก้ไขปัญหานักเรียนที่มีภาวะทุพโภชนาการ โดยคำนึงถึงประสิทธิผลและคุณค่าของสารอาหารเป็นหลักสำคัญ
- 3) ขาดข้อมูลในการวางแผนและทำโครงการ ขาดการประชาสัมพันธ์ ทำให้การดำเนินงานไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์
- 4) ผู้ปกครองส่วนมากเห็นด้วยกับการจัดโครงการอาหารกลางวัน แต่ในความเห็นต่างกันในด้านฐานะทางเศรษฐกิจและการปลูกฝังนิสัยการกินซึ่งมีอิทธิพลมาจากครอบครัว
- 5) ครูอาจารย์ปฏิบัติงานด้านการเรียนการสอนหนักอยู่แล้วจึงไม่สามารถดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันให้ได้ผลเท่าที่ควร สำหรับสถานที่ ชื่อวัดถูกปิดไกลจากโรงเรียนอีก

เครื่องมือเครื่องใช้ไม่มีเพียงพอ โรงเรียนพบสภาวะขาดทุนเนื่องจากฐานะทางเศรษฐกิจของประชาชนไม่ค่อยดี

6) โรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลางเห็นว่าการบริหารโครงการอาหารกลางวันสามารถดำเนินการอยู่ได้ตลอดไป ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กไม่มีความมั่นใจและควรมีการประสานงานระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ของโรงเรียน อีกทั้งต้องมีการควบคุม นิเทศ รวมทั้งต้องมีการวางแผนอย่างรัดกุม

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศและต่างประเทศสรุปได้ว่า การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษานั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่สำคัญหลายประการในการดำเนินงาน จึงจะทำให้โครงการสำเร็จ ได้แก่ ปัจจัยบริบทของโครงการทั้งภายในและภายนอก ปัจจัยตัวป้อนเบื้องต้นโครงการ ปัจจัยกระบวนการ และผลผลิต ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ยังมีปัญหาอุปสรรคต่อการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน แม้จะพบปัญหาในปัจจัยที่กล่าวมาข้างต้น ก็จะต้องขจัดให้หมดไป เพื่อให้การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันสามารถดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สิ่งที่ทำให้โครงการอาหารกลางวันบรรลุจุดมุ่งหมายได้นั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากทุก ๆ ฝ่าย เป็นอย่างดี และผู้ที่มีความสำคัญคนหนึ่งก็คือผู้บริหารสถานศึกษาของสถานศึกษานั้น ๆ เพราะ จะต้องเป็นหลักและเป็นผู้ประสานงานกับบุคลากรด้านอื่น ๆ เพื่อให้โครงการอาหารกลางวันดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ